మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao

E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Spl Issue 10 - October 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

Dr. PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu), Ph.D.,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,

4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San).,
M.A (Ling)., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu &
Chairman, BOS Philothrophy& Religion Studies,
Andhra University, Visakhapatnam.
5. **Dr. Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil
(Computational Linguistics) Ph.D
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics
and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
6. **Prof. Darla Venkateswara Rao,** M.A., M.Phil., Ph.D.
HOD, Dept. of Telugu,
Hyderabad Central University, Hyderabad, Telangana.
7. **Prof. T. Ramaprasad Reddy**
Dean, Faculty of Arts & Education,
Yogi Vemana University Kadapa, Andhra Pradesh.
8. **Dr. T. Swaruparani,** M.Sc., M.Ed., M.Phil., Ph.D.
Principal,
St Joseph's College of Education for Women,
Sambasivapet, Guntur, Andhra Pradesh.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr. N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya**, M.A., M.Phil., PhD.
HOD, Dept. of Telugu
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి)

రాజమహేంద్రవరం, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.

రెండు రోజుల జాతీయ సదస్సు ప్రత్యేక సంచిక

దళిత సాహిత్యం - తాత్త్విక దృక్పథం

21 & 22 అక్టోబర్ 2022

నిర్వహణ

తెలుగు మరియు తత్త్వశాస్త్ర శాఖల సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో

ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి),

రాజమహేంద్రవరం.

Scanned with OKEN Scanner

BHAVAVEENA *Spl. Issue*
Vol. 19, Issue. 10, October 2022 (Spl. Issue)
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Contents (విషయ సూచిక)

1. దళిత సాహిత్యం - కథానిక - తత్త్వపరిశీలన	- ఆచార్య ఎం. రామనాథం నాయుడు	14
2. మల్లిపురం జగదీశ్ "దుర్ల" (కవితాసంపుట) - విశ్లేషణ	- ఆచార్య జర్రా అప్పారావు	19
3. దళిత ఉద్యమాలలో స్త్రీలు	- డా॥. కె. ప్రేమకుమారి	24
4. గోరటి వెంకన్న సాహిత్యం - దళితోద్యమ ప్రభావం	- బానోత్ వెంకటేశ్వర్లు	28
5. జాషువా గబ్బిలం - దళిత వాదం	- నోసిన వెంకటేశ్వర్లు	32
6. దళిత సాహిత్యం - వివిధ ప్రక్రియలు	- కాళేశ్వరం కృష్ణమూర్తి	35
7. దళిత సాహిత్యారంభం - సమాలోచన	- డా॥. ఎన్. నిశ్చల	41
8. దళిత సాహిత్యం - నేపథ్యం	- డా॥. పి. నీరజ	44
9. ఇనాక్ కట్టడి కథల్లో - దళిత జీవన విధానం పై అంబేద్కర్ ప్రభావం	- ఆది ఆంధ్ర రామాంజనేయులు	47
10. జాషువా "గబ్బిలం" - దళితవాదం	- డా॥. కె. చెన్నకేశవరెడ్డి	51
11. జక్కులు నవల - సహజ ప్రేమస్పద పాత్రలు	- సూరేపల్లి పద్మావతి	54
12. విశ్వ మానవతా వాది - జాషువా	- డా॥. ఆంజనేయుడు	58
13. జాషువ - విప్లవ భావాలు	- డా॥. వి. కృష్ణవేణి	61
14. దళితవాద సాహిత్యం - తత్త్వ పరిశీలన	- డా॥. బి. చక్రవర్తి	65
15. పల్లిపట్టు నాగరాజు కవిత్వం - దళిత సాహిత్య తత్త్వం	- డా॥. యం. ఆదిశేషయ్య	72
16. చిన్నవవుతున్న పాట దళిత కవిత్వం - చారిత్రకత	- డా॥. మోగునూరు వెంకటరమణ	76
17. తెలుగు సాహిత్యంలో దళితవాదం - చారిత్రక నేపథ్యం	- డా॥. యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి	79
18. దళిత కవిత్వంలో - ఆణిముత్యం గుర్రం జాషువా	- డా॥. యం. వెంకటలక్ష్మమ్మ	82
19. ప్రబంధ - దళిత కావ్య నాయకుల సామ్యత-ఒక పరిశీలన	- వి. నరేష్ (నంది)	86
20. జాషువా శ్మశానవాటి - తత్త్వ విశ్లేషణ	- డా॥. చాగంటి నాగరాజేశ్వరి	89
21. "దళిత సాహిత్యం - చారిత్రక నేపథ్యం"	- జె. సత్యనారాయణ	94
22. "అభాగ్యుని జీవన వేదనను దేవునికి సమర్పించిన కావ్యం-గబ్బిలం"	- నెల్లి సంతోష్‌కుమార్	97
23. "జాషువా గబ్బిలంలో దళిత తత్త్వం"	- పొట్టంగి సత్యనారాయణ	100
24. దళిత సాహిత్యానికి దిక్సూచి - గుర్రం జాషువా	- మొండి స్వామి	103
25. ఇనాక్ కవిత్వం - నిరసన, ప్రతిఘటన, చైతన్య తత్త్వము	- డా॥. సి. శివన్న	107

ప్రభుత్వ పురుషుల డిగ్రీ కళాశాల

శ్రీకాకుళం, ఆంధ్రప్రదేశ్.

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక

Journal of Literary, Culture & Language Studies

Vol. 19 - Issue. 5 - Spl. Edition - May 2022 - ISSN No. : 2456-4702

కాళీపట్నం రామారావు సాహిత్యం - సమాలోచన

అంతర్జాతీయ అంతర్జాల సదస్సు

13- 14 మే 2022

నిర్వహణ:
డా॥. పి. సురేఖ, ప్రధాన సంపాదకులు,
ప్రభుత్వ పురుషుల డిగ్రీ కళాశాల, శ్రీకాకుళం.

Scanned with OKEN Scanner

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Special Issue 5 - May 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor
Dr. PITTA SANTHI
M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu), Ph.D.,
C/o. Dr. Busi Venkataswamy
Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu**, M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi**, M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Sri Padmavathi Mahila University,
   Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy**, M.A., PhD.
   Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
   Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy**, M.A. (Tel)., M.A (San).,
   M.A (Ling)., PhD.
   Associate Professor, Dept. of Telugu,
   Andhra University, Visakhapatnam.
5. **Thottempudi Sree Ganesh**, M.A., M.Phil
   (Computational Linguistics) (Ph.D)
   Research Scientist, Centre for Applied Linguistics
   and Translation Studies, University of Heidelberg, Germany.
6. **Prof. Durla Venkateswara Rao**, M.A., M.Phil., Ph.D.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Hyderabad Central University, Hyderabad, Telangana.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr. N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor,
   Dept. of Telugu & Comparative Literature,
   Sri Krishna Deva Raya University,
   Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Madras University,
   CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor, Dept.of Hindi,
   Moulana Azad National Urdu University,
   HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya**, M.A., M.Phil., PhD.
   HOD, Dept. of Telugu
   Telangana University, Dichpally,
   Nizamabad, Telangana.
5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Dept. of Telugu & O.L.,
   Acharya Nagarjuna University,
   Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Prof. A. JYOTHI**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Dept. of Telugu,
   Kakatiya University, Warangal District.
   Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

విషయాన్ని ఈ కథ చర్చిస్తుంది. పట్నంలో బి.ఏ. చదువుతున్న సుదర్శనం కొంతమేరకు కమ్యూనిస్టు భావాలకు ప్రభావితుడై ఉంటాడు. సెలవులకు గ్రామం చేరిన సుదర్శనం ఆ ఊరులోని జగన్నాథస్వామి ఆలయం వద్ద కబుర్ల సందర్భంలో పెట్టుబడిదారీ విధానంపై తన వాదన వినిపిస్తాడు. రైతులను షావుకార్లు, షావుకార్లను ఆ పైన సంపన్నులు దోచుకుంటున్నారని చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. పదివేలతో వడ్డీ వ్యాపారం మొదలుపెట్టిన సూరప్పడు ఎలా లక్షాధికారి కాగలిగిందీ సవివరంగా చెప్పిన సుదర్శనం తెలివితేటలకు అంతా నివ్వెరపోతారు. 'పంట కోసం రైతు అప్పు చెయ్యడం, ఆ అప్పిచ్చిన వ్యాపారికే రైతు తన పంటను అమ్మాలనే ఒప్పందం, ఆ పంటధరను కూడ ఆ వ్యాపారే నిర్ణయించడం. అలా మొత్తం ప్రణాళికలో చివరకు అసలు వడ్డీ ఆకాశానికెగరడం, ఆ రైతు పొలాన్ని వ్యాపారి లాక్కోవడంతో అనుకున్న 'పని' పూర్తి అవ్వడం అనే విషయాలు చూపిస్తూ సూరప్పడిని దోషినిచేసి నిలబెడతాడు.

సుదర్శనం "నా ఎరికలో యీ ఊళ్ళో ఎందరెందరో రైతులు వ్యవసాయ కూలీలయ్యారు. ఈ భూములూ, ఆస్తులు ఎవరికి దఖలు పడ్డాయి? ఎలా దఖలు పడ్డాయి? శ్రమించి చెమటోడ్చడం వల్లా? శ్రమించి చెమటోర్చిన వాడు ఒక్కడైనా సెంటుభూమి కొనగలిగాడా? అంటాడు.

ఈ మాటలు విని కోపం తట్టుకోలేకపోయిన సూరప్పడు, తాను దోషినైతే ఆ పాపఫలం అనుభవిస్తానంటూ తనను తానే శపించుకుంటాడు. ఇది జరిగిన పదిహేనురోజులకు సూరప్పడి ఒక్కగానొక్క కొడుకు కాళ్ళు చేతులు పడిపోవడం, అందరూ సూరప్పడినీ, సుదర్శనాన్ని తూలనాడడం, ఈ ఘటనకు బెదిరిపోయిన సుదర్శనం కొడుకును బ్రతికించమని దైవాన్ని ప్రార్థించడం వరుసగా జరిగిపోయాయి. సూరప్పడు పెట్టిన గడువులోగా, చనిపోతాడనుకున్న సూరప్పడికొడుకు లేచి కూర్చోవడం, పరీక్ష ప్యాసవుతాడనుకున్న సుదర్శనం ఫెయిలవ్వడం జరిగాయి.

రచయిత దృష్టిలో "సుదర్శనం తన సాక్షిక దృష్టిని విడనాడి, మరింత అవగాహనను పెంచుకొని ఉంటే ప్రజలను చైతన్యవంతం చేయగలిగి ఉండేవాడని" తెలుస్తుంది.

వల్లంపాటి సుబ్బయ్య గారి మాటల్లో - 'ఒక వ్యక్తి దోపిడీ చేయడానికి, అతని వల్ల దోపిడీ జరగడానికి మధ్య "నైతికంగా" ఉన్న తేడా ఈ కథలో అభివ్యక్తంగా చూపబడింది.

అన్నెమ్మనాయురాలు :

ఉత్తమపురుషలో సాగిన ఈ కథలో 'అన్నెమ్మ' ప్రధానపాత్ర. కథ మొత్తం ఆమె చుట్టూ సాగుతుంది. ఆమె తరానికి, ఆమె మనవడితరానికి మధ్య ఉన్న భావవైరుధ్యాన్ని మారుతున్న ఆర్థిక పరిస్థితులను పట్టి చూపించిన కథ ఇది. పెద్దింటికోడలైన "అన్నెమ్మ" కుటుంబంలో భూముల విషయమై పొరుగూరి రైతులతో జరిగిన గొడవ, కోర్టులకు తిరగడం లాంటి సంఘటనల కారణంగా కుటుంబంలోని మగవాళ్ళతో పాటు ఆస్తిని పోగొట్టుకున్న అన్నెమ్మ, మిగిలిన ఒక్క కొడుకుతో, కోడలితో కుటుంబాన్ని రక్షించుకోగలిగింది. కొంతకాలానికి శిక్ష అనుభవించి వచ్చిన ఒక్క కొడుకు క్షయవ్యాధితో చనిపోవడం, మనవడి మీదే ఆశతో అన్నెమ్మ అన్నీ తానై నడిపించింది.

అన్నెమ్మతరం వారు కలవారైనా, రోజంతా ఒళ్ళొంచి పనిచేసే స్వభావం ఉన్నవారు, శ్రమ విలువ తెలిసినవారు. మారిన ఆర్థిక పరిస్థితుల్లో జనం సులభసంపాదనకు అలవాటుపడి, డబ్బుమీది వ్యామోహంతో అన్యాయాలనే న్యాయాలుగా భావిస్తూ కొత్త సంస్కృతికి అలవాటుపడ్డారు. అలాంటి తరంలోంచి వచ్చిన మనవడు తనకు ఆస్తిని రాసివ్వమని పంచాయితీ పెట్టడం అన్నెమ్మకు బాధ కలిగించింది. చిన్నవయస్సులో ఆ డబ్బును ఎలా ఉపయోగించాలో తెలియక వాడేమైపోతాడోనని బాధపడింది.

మనం ఈ రోజు చేసే పనిరేపు ఏవిధంగా పరిణ

మిస్తుందనే దృష్టి ఇప్పటి తరానికి లేదని, తప్పంతా మారుతున్న ఆర్థికవ్యవస్థదేనని రచయిత భావనగా అర్థమవుతుంది.

పలాయితుడు :

మధ్యతరగతి జీవితాలకు మూలమైన ఆర్థిక విధానాన్ని చర్చించిన కథ ఇది. సహాయనిరాకరణోద్యమంలో జైలు పాలై, అన్యాయంగా చనిపోయిన ఒక స్వాతంత్ర్య సమర యోధుని కొడుకు రాజశేఖరం. అక్కడా, ఇక్కడా పెరిగి ఒక చిన్న ఉద్యోగం సంపాదించాడు. నిమిషంలో ఇంటిని నరకంగా మార్చే భార్య, పాతకాలపు మనుషుల సహజ చాదస్తం ఉన్న నాయనమ్మ, నికృష్టులైన ఆ తండ్రి కొడుకేనని ఈసడించే అత్త మామలు, బ్లాక్ మార్కెట్ మింగేస్తున్న జీతమూ, అప్పులూ - ఈ సమస్యలతో ఎవరికీ చెప్పుకోలేని నరకయాతన అనుభవిస్తాడు. నిజానికి రాజశేకరం పిరికి పందాకాదు, అప్రయోజకుడూకాదు, ఆలోచనాశీలిగానే ప్రవర్తిస్తాడు. కానీ క్రమంగా తన జీవితం, నుంచి తానే పలాయితుడౌతాడు. తన ఆర్థిక దుస్థితిని చక్కబరచుకోమని సూచననిచ్చిన మిత్రునికి ఉత్తరం ద్వారా 'మనుషులకు గల స్వేచ్ఛ ఈ సమాజంలో ఏ పాటిదో' వివరిస్తాడు. తన జీవిత దుస్థితికి కారణాలు చెబుతాడు. మన జీవితపు పగ్గాలగు మన చేతుల్లో లేవని, అందుకు కారణం నేటి మనిషి అనుసరిస్తున్న ఆర్థికవిధానమని, ఇందులో ఇరుక్కుని ఉన్నంతకాలం మన జీవితాలను మనం ఆనందమయం చేసుకోలేమని బాధపడతాడు.

నేటి సమాజంలో సంపదలను ఎక్కువగా అనుభవించే వారు వాటిని ఉచితంగా పొందుదామని ఆలోచిస్తారే గానీ, అందుకు తగిన కష్టం చెయ్యరు. పేదలకన్నా వారు ఏవిధంగా అర్హులో గమనించరు. అంటూ రాజశేఖరం వాపోడం ద్వారా తాను ఆశించే సామాజిక ధర్మాన్ని కా.రా. ఈ కథలో సూచిస్తారు. ఈ సూచనద్వారా నేటి ఆర్థికవిధానాల పట్ల వ్యతిరేకత, ఆలోచనాశీలులైన రాజశేఖరం లాంటి బాధితులపట్ల పక్షపాతం స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. కుటుంబరావు, కొడవటిగంటి - ఉపోద్ఘాతంలో ఉటంకింపు, కాళీపట్నం రామారావు కథలు
2. వల్లంపాటి వెంకటసుబ్బయ్య - కథాశిల్పం

❖❖❖

Scanned with OKEN Scanner

Dr. K. VICTOR BABU

M.A.,M.A.,M.Phil.,Ph.D.,PDF, (D.Lit)

Professor
& Editor-in-Chief
International Journal of Multidisciplinary
Educational Research (IJMER) & Sucharitha: A
Journal of Philosophy and Religion
Mettu University, Metu, Ethiopia.

IJMER

ISSN : 2277 – 7881
Impact Factor :9.017 (2023)
Index Copernicus Value: 5.16

Editorial.....

It is heartening to note that our journal is able to sustain the enthusiasm and covering various facets of knowledge. It is our hope that IJMER would continue to live up to its fullest expectations savoring the thoughts of the intellectuals associated with its functioning. Our progress is steady and we are in a position now to receive evaluate and publish as many articles as we can. The response from the academicians and scholars is excellent and we are proud to acknowledge this stimulating aspect.

The writers with their rich research experience in the academic fields are contributing excellently and making IJMER march to progress as envisaged. The interdisciplinary topics bring in a spirit of immense participation enabling us to understand the relations in the growing competitive world. Our endeavour will be to keep IJMER as a perfect tool in making all its participants to work to unity with their thoughts and action.

The Editor thanks one and all for their input towards the growth of the **Knowledge Based Society**. All of us together are making continues efforts to make our predictions true in making IJMER, a Journal of Repute

Dr.K.Victor Babu
Editor-in-Chief

Scanned with OKEN Scanner

విషయసూచిక

1. తెలుగు సాహిత్యం ఎంతో గొప్పది	- శ్రీ సి.వి. రాజగోపాల రెడ్డి	08
2. ప్రాచీన సాహిత్య ప్రక్రియలు - ప్రారంభం - ప్రేరణ	- డా. పి.సి. వెంకటేశ్వర్లు	09
3. సమకాలీన సమాజాన్ని ప్రతిబింబించేదే సాహిత్యం	- ఆచార్య ఎస్. ఈశ్వర రెడ్డి	13
4. సదస్సు సంచాలకునిగా నా మాట	- డా. పల్లా కృష్ణ	20
5. సంచాలకుల మాట	- డా. ఎం. లక్ష్మయ్య	22

1. తెలుగు సాహిత్యంలో విప్లవోద్యమ నవలలు	- డా. కె. చెన్నకేశవరెడ్డి	24
2. 'ఆణిముత్యాలు' కథా సంపుటిలో వస్తు పరిశీలన	- డా. కుమ్మెత లక్ష్మీనారాయణ రెడ్డి	28
3. వస్తు శిల్పాలు	- డా. యస్.సి. సంజీవరెడ్డి	32
4. పాండురంగ మాహాత్మ్యం - భక్తితత్త్వం	- డా. ఎం. లక్ష్మయ్య	34
5. "తెలుగు సాహితీ ప్రక్రియలలో కందుకూరి వీరేశలింగం ప్రయోగాలు : ఒక పరిశీలన"	- డా. డి. సహదేవుడు	37
6. ఆశారాజు వచన కవిత్వం - అనుశీలన	- డా. వి. పవన్ కుమార్ రెడ్డి	41
7. భాగవతం పోతన కవితా ప్రక్రియ	- ఆర్. రాజా	46
8. స్వేచ్ఛ - నవల - అరుణ పాత్ర	- బి. శివమ్మ	51
9. పాల్కురికి సోమనాథుడు / శైవభక్తితత్త్వం	- అన్నపూర్ణ బత్తుల	53
10. తెలుగు సాహిత్యం - స్త్రీవాదం	- డా. బి. భవాని	59
11. భాగవతం - గురు శిష్యుల సంబంధం	- బి. ఈర నారప్ప	61
12. ధిక్కార స్వరం 'దిగంబర కవిత్వం'	- డా. భమిడిపాటి గౌరీ శంకర్	64
13. మంత్రాల రామన్న మొండితనం నవల - విశ్లేషణ	- డా. బి. రాజశేఖర్	68
14. సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి - స్ఫూర్తిదాయక గీతాలు	- బండారు రవి	72
15. దిలావర్ కథలు - గిరిజన జీవితం	- బానోతు స్వామి	75
16. విజయనగర పాలకుల కాలంలో సాహిత్యం - పరిశీలన	- సి. అయ్యవారప్ప	81
17. రాయలసీమ వ్యావసాయిక జీవితం - 'ఋతుపవనాలు' నవలాంశం	- దిష్టి రవీంద్ర	85

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH

వస్తు శిల్పాలు

డా. యస్.సి. సంజీవరెడ్డి, తెలుగు ఉపన్యాసకులు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జమ్మలమడుగు, కడప
చరవాణి : 9290447642

ప్రకృతిలో ప్రతి అణువూ వస్తురూపాల సమ్మేళనమే, కేవలం, వస్తువో లేదా కేవలం రూపమో ఎక్కడా ఉండవు. ఒక రాతి ముక్కను తీసుకున్నా చెట్టు, పుట్ట, గుట్ట, పశువు, పక్షి, మనిషి – ఇలా దేన్ని తీసుకున్నా ప్రతిదీ వస్తురూపాల కలయిక గానే కనిపిస్తుంది. వస్తువు సారమైతే రూపం శిల్పమవుతుంది.

సాహిత్యం సామాజిక జీవిత వాస్తవికతకి కళాత్మక ప్రతిబింబం. మానవ జీవితంలో కూడా వస్తురూపాలను మనం చూడొచ్చు. మనిషిచేసే పని వస్తువైతే ఆ పనిని చేసే తీరు రూపం. ఒక చెట్టు నాటడానికి ఒక మనిషి గుంత తవ్వుతున్నాడనుకొందాం. భూమి వస్తువైతే చెట్టునాటడానికి అవసరమైన పద్ధతిలో గుంతతవ్వడం రూపం అవుతుంది. ఈ జీవితాన్ని ప్రతిబింబించే సాహిత్యం కళలు కూడా వస్తురూపాల సమ్మేళనాలే, సాహిత్యంలో ఏరచనలోనైనా రెండు అంశాలు ఉంటాయి. ఒకటి రచయిత ఏమి చెబుతున్నాడన్నది. రెండవది దానిని ఎలా చెబుతున్నాడన్నది వీటిలో మొదటిది వస్తువైతే రెండవది శిల్పమవుతుంది.

వస్తువు

సాహిత్యంలో వస్తువు మనిషి జీవితమే. అంటే సమాజంలోని మనుషులు, వాళ్ళ శ్రమ, దాని సాఫల్య వైఫల్యాలు, వాటి ద్వారా ఏర్పడిన మానవ సంబంధాలు, ఆ సంబంధాల ద్వారా రూపొందిన మానవజాతి చరిత్ర ఆ చరిత్రలో సంభవించే అనేక ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక పరిణామాలు, ఆ పరిణామాల పట్ల రచయితకున్న అవగాహన, ఆ అవగాహనను కలిగించే రచయిత ప్రాపంచిక దృక్పథం సాహిత్యంలో వస్తువు అవుతుంది. సాహిత్యాన్ని రెండవ ప్రపంచం అంటారు. మామూలు ప్రపంచానికి రచయిత కళాత్మకతను జోడిస్తే సాహిత్య ప్రపంచం ఏర్పడుతుంది. కేవలం సామాజిక జీవితమే సాహిత్య వస్తువు కాదు. ఆ వస్తువును రచయిత అవగాహన చేసుకొని వ్యాఖ్యానించిన తీరుతో సహా సాహిత్య వస్తువు అవుతుంది. వ్యాఖ్యానించడానికి రచయితకూ ఒక భావజాలం ఉండాలి. అంటే సమాజంలో జరిగే సంఘటనల్లోని మంచి, చెడులను గుర్తించడానికి ఏది ఎందుకూ మంచో, ఏది ఎందుకూ చెడో నిర్ణయించడానికి ఉపయోగపడే ఆలోచనా విధానం, ఇవన్నీ కలిసి వస్తువౌతాయి.

సమాజం, ఏ దేశంలోనైనా ఏ కాలంలోనైనా ఇప్పటిదాకా అనేక వైరుధ్యాలతో, అనేక అసమానతలతో సంఘర్షించుకొంటూ ముందుకు నడుస్తున్నది. "పరస్పరం సంఘర్షించిన, శక్తులలో చరిత్ర పుట్టెను" అన్నారు శ్రీశ్రీ. ఈ వైరుధ్యాల ఫలితాలను అసమానతల ఫలితాలను ప్రజలు అనుభవిస్తూ చరిత్రను నిర్మించుకుంటూ వస్తున్నారు. మానవుని ఈ చరిత్ర నిర్మాణం సాహిత్యానికి వస్తువు. ఈ వస్తువును రచయిత సమాజంలో నుంచే స్వీకరించి దాన్ని రచనగా మార్చి తిరిగి సమాజానికే అంకితం చేస్తాడు. రచయిత స్వీకరించే వస్తువు, ఆయన సమాజానికి శిల్పం తిరిగియిచ్చే వస్తువు రెండూ ఒకటి కావు.

శిల్పం

సమాజం నుంచి తీసుకున్న వస్తువు తిరిగి సమాజంలోకి వెళ్ళినపుడు అందంగా, ఆకర్షణీయంగా, ఆలోచనాత్మకంగా ఉంటుంది. ఈ మార్పుని తీసుకొచ్చేది రచయితలోని సృజనాత్మకశక్తి. ఈ సృజనాత్మకశక్తే శిల్పం అనబడుతుంది. శిల్పం అంటే వస్తువును సమాజానికి, కళాత్మకంగా అందించడానికి రచయిత వేసుకున్న ప్రణాళిక, దానిని అమలు పరచిన తీరు, వస్తువును

ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల

సదాశివపేట, సంగారెడ్డి జిల్లా, తెలంగాణ.

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక

Journal of Literary, Culture & Language Studies

Vol. 17 - Issue. 02 - Spl. Edition - February 2020 - ISSN No. : 2456-4702

భారతీయ సాహిత్యం - చతుర్విధ పురుషార్థాలు

అంతర్జాతీయ సదస్సు

తేది : 08-02-2020

ప్రత్యేక సంచిక - ప్రధాన సంపాదకురాలు :
డా॥ ఎస్. బేబిరమణి
శాఖాధిపతి, తెలుగు విభాగం,
ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సదాశివపేట,
సంగారెడ్డి జిల్లా, తెలంగాణ.

Scanned with OKEN Scanner

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Literary, Culture & Language Study

(సాహిత్య, సాంస్కృతిక, భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 17 - Issue No. 2 - Spl. Edition - February 2020 - ISSN No. : 2456-4702

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,

4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Sri Padmavathi Mahila University,
   Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
   Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San).,
   M.A (Ling)., PhD.
   HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
   PAS College, Pedanandipadu.
5. **Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) (Ph.D)
   Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies
   Universityof Heidelberg, Germany.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor,
   Dept. of Telugu & Comparative Literature,
   Sri Krishna Deva Raya University,
   Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Dr.V.SANKARA RAO,** M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor, Dept. of Telugu,
   Madras University,
   CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor, Dept.of Hindi,
   Moulana Azad National Urdu University,
   HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
   Board of Studies Chairman,
   Telangana University, Dichpally,
   Nizamabad, Telangana.
5. **Prof. N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Dept. of Telugu & O.L.,
   Acharya Nagarjuna University,
   Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor, Dept. of Telugu,
   Kakatiya University, Warangal District.
   Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

30. మహాభారత మహేతిహాసంలో చతుర్విధ పురుషార్థాలు - టేకుమళ్ళ వెంకటప్పయ్య 116
31. ఆంధ్ర మహాభాగవతం - చతుర్విధ పురుషార్థాలు - పున్న ధనలక్ష్మి 119
32. రామాయణ అయోధ్యకాండలోని ధర్మము - డా॥. కపిల భారతి 122
33. కథలో కుటుంబ వ్యవస్థ అర్థం - ప్రాధాన్యత - కె. ఏసురత్నం 125
34. కేనోపనిషత్తు - మోక్షమార్గము - డా॥. ఆర్. వరలక్ష్మి 128
35. జానపద రామగాథలు - వ్యక్తి ధర్మం - ఎ. మృణాళిని 133
36. మోక్షపథసోపానం ధర్మం - డా॥. ఒభిన్ని శ్రీహరి 138
37. అచంట శారదాదేవి కథల్లో ధర్మార్థ కామ మోక్షాలు - డా॥. సూర్యకాంతి 142
38. 'కరుణ' చూపని 'ప్రసన్న' - 'ప్రసన్న'త చూపిన 'కరుణ' - యుద్ధనపూడి దీప్తి 145
39. ఆంధ్ర మహాభారతం - గాంధారి 'ధర్మం' - డా॥. యస్.పి. సంజీవరెడ్డి 150
40. భగవద్గీత - ధర్మాధర్మ కర్తవ్యబోధ - డా॥. పి.వి. లక్ష్మణరావు 153
41. మార్కండేయ పురాణంలో ధర్మార్థకామమోక్షాలు - నాగరాజు 158
42. పురాణాలు ధర్మార్థ కామమోక్షాలు - డా॥. శంకర్ అనంత 161
43. గుణనిధి కథలో మోక్షరీతి - డా॥. చిలకా అనిత 164
44. ప్రబంధయుగం మోక్షసాధనలో ఆముక్తమాల్యద - చక్రహరి రమణ 167
45. భారతం - కామం - డా॥. నల్లపనేని విజయలక్ష్మి 170
46. సాహిత్యం చెప్పిన సార్వకాలిక ధర్మాలు - డా॥. వై. వి. సి.హెచ్. లీలా పద్మజ 173
47. భగవద్గీత - అధ్యయనం - ఎల్కమూరి రాజు 176
48. దాశరథి శతకం - మోక్షమార్గం - జంగిటి వేణు 179
49. చతుర్విధ పురుషార్థాలు - గౌరయ్య 182
50. ఇతిహాసములు - ధర్మ స్వరూపము - కె. మాధవి 185
51. కవి'తా'ధర్మం - డా॥. ఎస్. మృదుల 190
52. అరణ్యపర్వం - ఆధ్యాత్మిక ధర్మం - డా॥. పి.లలితవాణి 193
53. భారతీయ జీవన విధానం - పురుషార్థాలు - రాఘవేంద్ర రావు 196
54. రామాయణం - ధర్మార్థ కామ మోక్షాలు - యాదగిరి 200
55. ఆదర్శ న్యాయం - 'ధర్మం' - పరిశీలన - ఎలగొండ రాములు 205
56. ప్రకాశం జిల్లా శతక సాహిత్యంలో పురుషార్థాలు - వి. చంద్రశేఖరరెడ్డి 207
57. రామాయణము - ధార్మికాంశాలు - యం. వేణుగోపాల్ శర్మ 210
58. మహాభారతము - ధార్మికత - డా. హెచ్. వామనమూర్తి 212
59. జానపద సాహిత్యం - చతుర్విధ పురుషార్థాలు - ఎన్. అరుంధతి 214
60. రామాయణం - పరమార్థం - ఎస్. చంద్రశేఖర శర్మ 217
61. భారత భాగవతాలలో - ధర్మ స్వరూపం - పి. అశోక్ 219
62. తెలుగు నవల - చతుర్విధ పురుషార్థాలు - డా. ఈతకోట ఈశ్వరరావు 223

Scanned with OKEN Scanner

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక – ఫిబ్రవరి 2020
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
BHAVAVEENA SPECIAL EDITI...
UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. ...

ఆంధ్ర మహాభారతం – గాంధారి 'ధర్మం'

– డా. యస్.వి. సంజీవరెడ్డి, సహాయ ఆచార్యులు, తెలుగు విభాగం, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, ఎర్రగుంట్ల, కడప జి...

ప్రస్తావన :

మానవుని జీవితంలో అనేక సంఘటనలు జరుగుతూ ఉంటాయి. ఎట్టి సంఘటనలు జరిగినా, ఎలాంటి ఒడుదుడుకులు కలిగినా వాటి నుంచి కలిగే మంచి ఫలితాలకు పొంగిపోక, చెడు ఫలితాలకు క్రుంగిపోక, మనోధైర్యంతో స్వపర భేదం లేకుండా, నిష్పాక్షికంగా సమాజ సమ్మతమైన ధర్మం మార్గాన పయనించే మానవుడు వ్యక్తిపరంగా, సమాజపరంగా ఒక విశిష్టమైన స్థానాన్ని పొందగలడు. ధర్మమార్గాన పయనించి విశిష్టమైన స్థానాన్ని పొందడానికి స్త్రీ పురుష భేదం లేదు. పుత్రులపై మమకారంతో కొన్ని సందర్భాల్లో అధర్మ స్థానాన్ని పొందడానికి స్త్రీ పురుష భేదం లేదు. పుత్రులపై మమకారంతో కొన్ని సందర్భాల్లో అధర్మ మార్గాన నడిచిన ధృతరాష్ట్రుడికన్నా, అవినీతులైన కుమారుల పట్ల పుత్ర ప్రేమకంటే ధర్మానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చిన ధర్మవేదికగా గాంధా కవిత్రయ భారతంలో ప్రముఖమైన స్థానాన్ని పొందినట్లు కన్పిస్తుంది.

తల్లిదండ్రులతో గాంధారి "ధర్మం" :

గాంధారి అంధుడైన ధృతరాష్ట్రుని తండ్రి మాట ప్రకారం వివాహం చేసుకోవడం స్పష్టమయింది. సహజంగా అంధత్వం కలిగిన భర్త కొరకు కృత్రిమ అంధత్వాన్ని ఆపాదించుకొన్న అర్థాంగిగా కనిపిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో గాంధారికి పతిపై గల భక్తి, ప్రేమ స్పష్టమవుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో గాంధారి త్యాగనిరతి స్పష్టమవుతోంది. మాతృదేవోభవ, పితృదేవోభవ అనే ధర్మమార్గంలో నడిచింది. కాబట్టి తండ్రి కోరికను అనుసరించి ప్రవర్తించింది.

భర్త విషయంలో గాంధారి "ధర్మం" :

కృష్ణరాయబార సందర్భంలో ధృతరాష్ట్రునిచే పిలిపించబడ్డ గాంధారి వచ్చి భర్తతో

"నీ పుత్రుడవినీతు డగుట యెఱిగి,
యెఱిగి వాని వశంబున నేల పోయె
దీవు పాండవులకు నేమి యిచ్చితేని,
నడ్డపడ నెవ్వరికి వచ్చు నధిప........."

అని పలికింది. అధిప అను సంబోధనలో రెండర్థా... కన్పిస్తున్నాయని చెప్పవచ్చు మామూలుగా రాజా ... సంబోధనం ఒక అర్థం. మరొక అర్థంలో కురు సామ్రాజ్య... పతిని' కాబట్టి నీవు అధికారాన్ని ఉపయోగించి కుమారు... దండించి పాండవులకు రాజ్యాన్ని ఇవ్వవలసిం... సూచన. అధిప అను సంబోధనము సాభిప్రాయము... 'జక్కా వేంకట రమణప్ప' చెప్పారు. అజ్ఞాపించవలసిన... బ్రతిమాడుట ధృతరాష్ట్రునికి తగదన్న అభిప్రాయం ... పదం వలన స్ఫురిస్తుంది.

మూలంలో గాంధారి ధృతరాష్ట్రునితో అవినీతుడు... దుర్యోధనునికి రాజ్యం లభించింది. కొడుకు పాపం... తెలిసి నీవు వాని బుద్ధినే అనుసరించావు. వీడు కామక్రో... మోహితుడు, లోభగ్రస్తుడు, దురాత్ముడు, మూర్ఖుడు... దుస్సహాయుడు, నిన్ను బలవంతంగానైనా మరల్చడాని... అసాధ్యుడు. అట్లాంటి వానికి రాజ్యం ఇచ్చినందుకు ... ఫలితం వచ్చింది. సామము చేత తరించడానికి వీలయ్యే... అపదవట్ల దండాన్ని ఎవడు ప్రయోగిస్తారు ... పలికింది.

శత్రువులు దాడి చేయకుండా ఉండాలంటే పాండవు... లతో కలిసి ఉండాలని, పాండవులు బలవంతులు... కాబట్టి సామమార్గాన్నే పోవాలి. కాని దండాన్ని ప్రయోగించ... రాదని హితబోధ చేసినట్లుగా మనకు కన్పిస్తుంది. కేవలం... స్వప్రయోజనాన్ని ఆశించి పలికినట్లుగానే ఉంది కాని... ఆమెలోని నిష్కళంకమైన ధర్మగుణం బహిర్గతమవ... లేదు.

ప్రభుత్వ డిగ్రీ కాలేజ్, సదాశివపేట.

తెలుగు భారతంలో కొడుకు అవినీతిని తెలియజేస్తూ పాండవులకు ఏమి ఇస్తే వద్దనే వారు ఎవరు రాజా అని పలికి రాజుగా భర్త అధికారాన్ని గుర్తు చేసి కుమారుల దుష్టత్వాన్ని శిక్షించమని హితబోధ చేసిన ధర్మవేదినిగా, నిష్పక్ష సంభాషణ చేసిన ధర్మశీలగా మరింత ప్రకాశించిం దని చెప్పవచ్చు.

కుమారుల విషయంలో గాంధారి 'ధర్మం' :

దుర్యోధనుడు యుద్ధ రంగానికి వెళ్లే సమయంలో జయము కలిగేటట్లు దీవించమని తల్లిని కోరాడు. అప్పుడు గాంధారి దుర్యోధనితో

"................ ధర్మం
వేతల నమానమగు సిద్ధ జయ మాతకు నెట్లయిన
సిద్ధమగు"

అని పలికింది.

ఆశీర్వాదం కోరిన కుమారునితో ధర్మము ఎక్కడ ఉంటుందో జయము అక్కడ ఉంటుంది అని పలక డంతో గాంధారి ధర్మశీలత్వం మరింత కాంతిమతంగా ఉన్నదని చెప్పవచ్చు. ఎంతో గాంభీర్యంతోనూ, నిగ్రహం తోనూ గాంధారి హృదయం నుండి ఈ మాటలు వెలువడి ఉంటాయి. ఏ తల్లి కుమారులకు అపజయాన్ని, మర ణాన్ని కోరదు గాంధారి అట్లా పలకడం వల్ల ఆమెకు మాతృ హృదయం లేదని చెప్పడం అసత్యమే అవుతుంది. స్త్రీ పర్వంలో కుమారుల మృత కళేబరాలను చూచి విలపించిన గాంధారి తీరుతెన్నులు ఆమెలో ఉన్న మాతృ హృదయాన్ని, పుత్రప్రేమను స్పష్టం చేస్తున్నాయి. ధర్మశీల కాబట్టి పుత్రలు విషయంలో కూడా నిష్పాక్షికంగా పలికింది. మూలాను గుణంగా ఉన్నది.

యుద్ధ భూమికి వచ్చిన గాంధారి పుత్రశోకంతో ముందు పాండవాగ్రజుని శపించాలనుకోవడం, వ్యాసుడు శమించమనడం స్పష్టమయింది. ఆ సందర్భంలో గాంధారి తన కుమారుతలను గూర్చి వ్యాసునితో

"................ దుర్యోధనుతులు తనంబున శకునియు
గర్ణ దుశ్శాసను లును
దుష్టాత్ములగుట................"

చేతను మరణించారని పలికింది.

అంతట పుత్రశోకంలో కూడా గాంధారి కుమారులను గూర్చి అట్లా పలకడం వల్ల ఆమె ధర్మగుణం బహిర్గమవు తోంది. పుత్రశోకాన్ని అనుభవిస్తూ కూడా గాంధారి కొడుకు తులువతనాన్ని శకుని కర్ణ దుశ్శాసనుల దుష్టత్వాన్ని నిష్పాక్షికంగా చెప్పగలిగిన ధర్మశీల.

కోపావేశంతో ఏ తల్లి అయినా కుమారుని దుర్గుణా లను చెప్తుందేమో కాని మరణించి ఉన్న కొడుకును చూస్తూ ఆవేదన చెందే సమయంలో, అందులో తన కుమారుని ఎవ్వరైతే చంపారో అట్టి భీమునితో ఆమె కన్న కొడుకును గూర్చి అట్లా పలికిందంటే గాంధారి ఎంతటి ధర్మమూర్తో తెలుస్తున్నది. ఆమెలో ధర్మబుద్ధి ఎంత పరిపక్వత చెందిందో వెల్లడవుతోంది.

ముగింపు :

మొత్తం మీద గాంధా ధర్మవేదినిగా వ్యాస భారతంలో కన్న కవిత్రయ భారతంలోనే అనేక సందర్భములలో తేజోవంతంగా ప్రకాశించి మరింత విశిష్టమైన స్థానాన్ని పొందిందని చెప్పవచ్చు.

గాంధారి ఆంధ్రమహాభారతం మొత్తంలో ఒకటి రెండు చోట్ల సామాన్యవలె ఈర్ష్యాసూయ జనితగా కనిపించినా వెంటనే వివేకంతో ధర్మమార్గాన నడిచింది. స్వపర భేదం లేకుండా కనబరచిన ఆమె ధర్మగుణం అందరికి ఆదర్శం తంగా ఉంది.

ఈ సందర్భంలో డా॥ నందుల గోపాల కృష్ణమూర్తి మాటలు గమనించదగినవి. "మొట్టమొదటి అసూయాది మానవ సహజములైన బలహీన-తలకు బానిసయ్యును గురుసార ధీరబుద్ధియై ప్రశాంత చిత్తమును అలవరుచు కొని మనస్సులోని పాశవిక భావములను ప్రక్షాళనము చేసికొని ధర్మశీలముతో మెలగి సర్వజనుల అభినందన ములను పొందుచున్నది. అందుచేతనే ఆమె జగన్మాత"

ఆధార గ్రంథాలు :

ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజు : తెలుగుజానపద గేయ సాహిత్యము
వెలమల సిమ్మన్న : తెలుగు సాహిత్య విమర్శ సిద్ధాంతాలు
శ్రీనాథుడు : పల్నాటి వీర చరిత్ర
చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం : చిలకమర్తి వినోదములు

❖❖❖

గమనిక

UGC CARE Journal (Arts & Humanities S.No. 35), ISSN No. (2456-4702), UGC Approved ... 42500). Refereed Joural అయిన భావవీణ సాహిత్య మాసపత్రికలో వ్యాసాల ప్రచురణకై పరిశోధ... ఆచార్యులు, అధ్యాపకులు, సాహితీ మిత్రుల నుండి సద్విమర్శతో కూడిన వ్యాసాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. ... ప్రతి నెల 25వ తారీఖులోపు పంపవలెను. సంచిక ప్రతి నెల 1వ తారీఖున విడుదల చేయబడును. ... వివరాలకు 7989781963 లేదా వాట్సాప్ నెంబర్ 7386529274 సంప్రదించగలరు.

UGC CARE - నాణ్యత ప్రమాణాలకు పెద్దపీట వేస్తూ తీసుకున్న నిర్ణయాలకు అనుగుణంగా భా... సాహితీ మాసపత్రికకు పంపించే వ్యాసకర్తలు తప్పనిసరిగా క్రింది నిబంధనలు పాటించాలి. లేని వ్యా... ముద్రణకు స్వీకరించబడదని గ్రహించగలరు.

నిబంధనలు :

1. అను - 7, పేజిమేకర్‌లో ప్రియాంక ఫాంట్‌లో పంపాలి.
2. 4 లేదా 5 పేజీలలోపే వ్యాసం ఉండాలి.
3. మీ వ్యాసాన్ని పంపే ముందు ఒకటికి రెండుసార్లు తప్పులు సరిచూచుకొని పంపవలెను.
4. పరిశోధన వ్యాసంలో ఈ క్రింది అంశాలు విధిగా పాటించాలి. లేకపోతే వ్యాసం తిరస్కరించబడు...
   ఎ) సంక్షిప్త పరిచయం (Abstract)
   బి) ముఖ్యాంశాలు (Key words)
   సి) ముగింపు (Conclusion)
   డి) పాదసూచికలు
   ఇ) ఆధార గ్రంథాలు (Reference Books)
5. వ్యాస ప్రచురణ విషయంలో సంపాదక వర్గానిదే తుది నిర్ణయమని గ్రహించగలరు.

తమ పరిశోధన పత్రంలో ఈ అంశాలన్నీ ఉన్నవో లేవో పరిశీలించుకొని వ్యాసాన్ని పంపవలెను ... భావవీణ సాహిత్య మాసపత్రిక పాత సంచికల కొరకు http://telugujournalbhavaveena.blogspot... నుండి డౌన్‌లోడ్ చేసుకోవచ్చు.

భావవీణ సంపాదకు...

NAAC Re-Accredited 'A' Grade

కె. వి.ఆర్. ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల

స్వయంప్రతిపత్తి (స్థాపితం : 1958)

కర్నూలు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక

Journal of Literary, Culture & Language Studies

Vol. 17 - Issue. 02 - Spl. Edition - February 2020 - ISSN No. : 2456-4702

తెలుగు సాహిత్యం, చరిత్ర, సంస్కృతి - సమాలోచన

అంతర్జాతీయ సదస్సు

తేదీలు : 26, 27 ఫిబ్రవరి 2020, బుధ, గురు వారాలు

నిర్వహణ :

తెలుగు, చరిత్ర అధ్యయన విభాగాలు

కె.వి.ఆర్. ప్రభుత్వ మహిళా కళాశాల,

కర్నూలు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

Scanned with OKEN Scanner

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Literary, Culture & Language Study

(సాహిత్య, సాంస్కృతిక, భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 17 - Issue No. 2 - Spl. Edition - February 2020 - ISSN No. : 2456-4702

EDITORIAL BOARD

Chief Editor
PITTA SANTHI
M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,
C/o. Dr. Busi Venkataswamy
Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,
Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San).,
M.A (Ling)., PhD.
HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
PAS College, Pedanandipadu.
5. **Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) (Ph.D)
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies
Universityof Heidelberg, Germany.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Dr.V.SANKARA RAO,** M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
Board of Studies Chairman,
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.
5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu & O.L.,
Acharya Nagarjuna University,
Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal District.
Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

విషయసూచిక

1. రాయలసీమ జానపద నృత్యాలు- పరిచయం	- ఆచార్య చిగిచర్ల కృష్ణారెడ్డి	24
2. దాశరథి సినారెల కవిత్వం - ఉర్దూ సాహిత్య ప్రక్రియా ప్రభావం	- ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్	30
3. తెలుగు సాహిత్యం, చరిత్ర, సంస్కృతి- సమాలోచన	- ఆచార్య వెలుదండనిత్యానందరావు	36
4. బలివాడ కాంతారావు నవలలు చరిత్ర, సంస్కృతి సమాలోచన	- డా॥ జి.మోహన్‌బాబు	45
5. వేట కథ - యానాదుల వాస్తవిక జీవన చిత్రణ	- చొట బాలకృష్ణ	51
6. తెలుగులో వికసించిన 'రుబాయి' కవిత	- డా॥ ఎం. హామిద బేగం	55
7. శ్రీశ్రీ రచనలు - వాటి ప్రభావం	- తాటిపర్తి వెంకటేశ్వర్లు	60
8. "మగువ మనసు" నవల - సామాజిక విశ్లేషణ	- తమటం రామాంజనేయ రెడ్డి	62
9. ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి నవల - పాత్రలు	- ఆవుల అనిత	66
10. దళిత సాహిత్యం - ఆత్మాభిమాన చిత్రణం	- డా॥ బకెట్టి ఉపేంద్ర	69
11. చాసో కథల్లో సామాజిక దృక్పథం	- డా॥ నాగరాజు అసిలేటి	72
12. ఇనాక్ గారి పులుల బోను - నేను కథాత్మక నవలలో వాస్తవికత	- డా॥ చిలకా అనిత	76
13. త్యాగమయి లకుమ	- డా॥ సిహెచ్. పవన్‌కుమార్	80
14. వచన కవిత్వంలో దళిత స్త్రీ వాదం	- డా॥ గుంటుపల్లి గౌరి	87
15. 'కన్యాశుల్క' నాటకం - సమస్య - పరిష్కారం	- డా॥ యస్. సి. సంజీవ రెడ్డి	94
16. తెలుగులో స్త్రీవాద కవిత్వం - అనుభవ వైవిధ్యం	- డా॥ ఆర్. ఎస్. రవికుమార్	97
17. సమసమాజానికి బాటలు వేసిన ఆత్రేయ నాటకాలు - సమాలోచన	- డా॥ ఒబిన్ని శ్రీహరి	101
18. న్యూ ఇండియన్ "మాలబ్రాహ్మణి" కథ	- రామారావు గంజికుంట్ల	105
19. జాతి చరిత్రకు నిలువెత్తు ఆధారాలు సాహిత్య చరిత్రలు	- గొంగులూరి కృష్ణవేణి	108
20. రాయలసీమ కథ - ప్రాంతీయ అస్తిత్వం (1981-90)	- కె. నంగాలు	112
21. ఆధునిక సాహిత్య ఉద్యమాలు - భావకవిత్వం ధోరణులు	- కత్తి శ్రావణి	118
22. బంజారా నానీలు - విశ్లేషణ	- బి. మోహన్ నాయక్	121
23. జాషువా గబ్బిలం	- పప్పుల శైలజ	127
24. భావకవిత్వం - స్త్రీ ఆరాధన	- రౌతు లక్ష్మీనారాయణమూర్తి	131
25. "ముదిగంటి సుజాత రెడ్డి - ముసురు (ఆత్మకథ)"	- బానోత్ స్వామి	134
26. సామాజిక సంస్కరణ దృక్పథంలో ఆలిశెట్టి వచనం	- పొన్నెకంటి స్వప్న	137

Scanned with OKEN Scanner

ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. : 35

'కన్యాశుల్క నాటకం - సమస్య - పరిష్కారం

- డా॥ యువి. సి. సంజీవ రెడ్డి, తెలుగు ఉపన్యాసకులు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, ఎర్రగుంట్ల, కడప జిల్లా.

ప్రస్తావన :

ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యమంతా సంస్కృతం నుండి, తెలుగులోకి అనువదింపబడిన సాహిత్యం. ప్రాచీన తెలుగు కవులు. సంస్కృత ఇతి హాసాలను, తెలుగులోకి అనువదించారు. సంస్కృతంలోని ఏ ప్రక్రియనైనా తెలుగు కవులు శ్రావ్య కావ్యాలుగానే రచించారు. దండి రచించిన (గద్యం) గద్య కావ్యం, దశకుమార చరిత్ర దానిని కేతన తెలుగులో శ్రావ్య కావ్యంగా - పద్య కావ్యంగా అనువదించారు. సంస్కృతంలో కృష్ణ మిశ్రుడు రచించిన తాత్త్విక నాటకం ప్రబోధ చంద్రోదయం దీనిని నంది మల్లయ్య, ఘంటశింగన అనే జంట కవులు ఒక ప్రబంధంగా అనువాదం చేశారు. పిల్లల మర్రి పినవీరభద్రుడు కాళిదాసు అభిజ్ఞాన శాకుంతలాన్ని శృంగార శాకుంతలం అనే కావ్యంగా మార్చేశారు. అంటే నాటకాలను నాటకాలుగా అనువదించలేదు అని అర్థం. సంస్కృతం లో ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన నాటకాలు, తెలుగులోకి నాటకాలుగానే అనువదింపబడకపోవడానికి చారిత్రక సామాజిక కారణాలు వున్నాయి. తెలుగు సాహిత్యం ప్రారంభమైంది. భారతదేశ చరిత్రలో మధ్యయుగం. ఈ కాలానికి నాటక ప్రదర్శన ఉన్నత వర్గాల చేతుల్లో నుంచి క్రింది వర్గాల వారి చేతుల్లోకి వచ్చింది. క్రింది వర్గాల వాళ్ళ బ్రతుకు తెరువు కోసం నాటకాలు వేసే స్థితి దాపురించింది. ఆ రకంగా నాటకానికి సామాజిక గౌరవం తగ్గింది. అందుకే ప్రాచీన కవులు నాటకాలను, నాటకాలుగా అనువదించలేదు.

కన్యాశుల్క నాటకంలో రచయిత తీసుకున్న సమస్యలు, వాటికి ఆయన పరిష్కారాలు చెప్పాడా లేదా చెప్పివుంటే ఏ పరిష్కారాలు చెప్పుతున్నారు అనే అంశాలను చర్చించడానికి ముందుగా ఒక మౌలికమైన సాహిత్య సమస్యను చర్చించుకోవలసి వుంది. రచయితలు తమ రచనల్లో లేదా సమస్యలను పరిష్కారాలు కూడా చెప్పాలనా, అన్నదే ఈ మౌలిక సమస్య. దీని మీద రెండు రకాల అభిప్రాయాలు వ్యక్తం అవుతున్నాయి.

ఒకటి :

రచనలో అంతా రచయితే చెప్పకూడదు. సమస్యను ఆవిష్కరించి, పాఠకుడిలో ఆలోచనలు లేపి పరిష్కారాన్ని పాఠకులకే వదలిపెట్టాలి. రచయిత పాఠకుడి వివేకం మీద విశ్వాసం వుంచాలి. సాహిత్యంలో సమస్యలకు పరిష్కారాలు వెదకటం తెలివి తక్కువ పని. దీనిని విమర్శనాత్మక వాస్తవికత అంటారు.

రెండు :

రచయిత ఒక సామాజిక సమస్యను చిత్రించినప్పుడు దానికి పరిష్కారం చెప్పే బాధ్యత కూడా రచయితదే. పరిష్కారం చెప్పిన రచన పాఠకులను నడి సముద్రంలో వదిలేస్తుంది. ఇది సామ్యవాద వాస్తవికత.

రచయితలు పరిష్కారాలు చెప్పాలి :

రచయితలు సామాజిక సమస్యలను చిత్రించడమేకాక వాటికి పరిష్కారాలు కూడా చెప్పాలి. పరిష్కారాలు చెప్పినంత మాత్రాన పాఠకులను అవమానించినట్లు భావించడం అర్థం లేని పని, సమస్యకు పరిష్కారాలు చెప్పటం ఆధునిక కాలంలో చర్చనీయాంశమైనది. కాని ప్రాచీన సాహిత్యంలో పురాణేతి హాసాలలో వున్నది ఇదే దుష్టశిక్షణ, శిష్ట రక్షణ అనేది సమస్యకు పరిష్కారం చెప్పేదిగా వున్నది. శిశుపాల వధ, నర కాసుర వధ, కీచకవధ, వంటివన్నీ సమస్యలకు పరిష్కారాలు చెప్పిన కథలే. కురుక్షేత్రం యుద్ధము, రామరావన యుద్ధం, కూడా సమస్యలకు పరిష్కారాలు చెప్పిన కథలే ఈ క్రమంలో ఆధునిక సాహిత్యాన్ని కూడా పరిశీలించినప్పుడు ఎన్నో కథలు, కవితలు,

ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. : 35

నవలలు, నాటకాలు, సమస్యలకు పరిష్కారాలు చెప్పినవి కనిపిస్తాయి. అందువల్ల సాహిత్యంలో సమస్యలకు పరిష్కారాలు చెప్పటం రచయిత బాధ్యతగా గుర్తించాలి.

కన్యాశుల్క నాటకం, సమస్యలు - పరిష్కారాలు:

కన్యాశుల్క నాటకంలో సమస్య జీవితం మూఢనమ్మకాలు, మూఢాచారాలతో కూరుకు పోవడం. దీనికి పరిష్కారము, సంఘ సంస్కరణ, కన్యా శుల్క నాటకంతో ఈ సంస్కరణే చిత్రింపబడింది.

స్త్రీలను పురుషులు అవమానించడం, మోసగించడం :

పూట కూళ్లమ్మను గిరీశం మోసం చేస్తున్నాడు. ఒక్క పూట కూళ్లమ్మనే కాదు అతుడు స్త్రీ జాతినే వంచించేవాడు. వెంకుపంతులు కోడలకి ప్రేమ లేఖ వ్రాశాడు. పూట కూళ్లమ్మ దగ్గర డబ్బు తెచ్చి మధుర వాణి దగ్గర ఖర్చు పెడుతున్నారు. మధురవాణి దగ్గర అబద్దాలు అన్నీ చెప్పి మోసం చేస్తున్నాడు. బుచ్చమ్మను సుబ్బు పెళ్లి తప్పించే నెపంతో, స్వార్థబుద్ధితో లేవదీసుకొని పోతాడు. ఇలాంటి గిరీశం అప్పటి సమాజానికి ఆధునిక వేశంలో వున్న చీడ పురుగు, అప్పటి సమాజానికి ఇతను ఒక సరికొత్త సమస్య దీనికి గురజాడ చెప్పిన పరిష్కారం ఏమిటి.

రామప్ప పంతులు మినాక్షిని నాశనం చేయడమే కాక ఆమె ప్రవర్తన బాగా లేదని తానే ప్రచారం చేస్తున్నాడు.

మధురవాణి కుటుంబాలను నాశనం చేసే స్త్రీగా కుటుంబాలు కలిగిన వాళ్లంతా ముద్ర వేశారు. సభ్య సమాజం అంతా ఆమెను ఒక అవాంఛనీయమైన వ్యక్తిగా చూస్తున్నారు.

అగ్నిహోత్రవధాని, లబ్బావదాని లాంటి వాళ్లకు కన్యాశుల్కం ఇవ్వటం కాని, తీసుకోవటం కాని, చిన్న పిల్లల్ని ముసలివాళ్ల, కిచ్చి పెళ్లి చేయటం ఒక అనాగరికతగా, తోచటం లేదు, ఇవి ఇలాంటివి కన్యాశుల్కం నాటకంలో వున్న సమస్యలు. వీటిని గురజాడ ఎలా పరిష్కరించాడు.

సంస్కరణే గురజాడ పరిష్కారం :

గురజాడ పురాణాలలో లాగా దుర్మార్గుల్ని చంపే పరిష్కారం చెప్పలేదు. మార్క్సిజం చెప్పుతున్నట్లుగా, వర్గశత్రు నిర్మూలనను కూడా పరిష్కారంగా చెప్పలేదు. ఆయన సంస్కరణ యుగ రచయిత. సంస్కరణ ప్రవృత్తిలో మార్పును ప్రతిపాదిస్తుంది. బుద్ధి చెప్పటం, సున్నితంగా తిరుగుబాటు చేయటం, చదువు చెప్పటం వంటివి గురజాడ సాహిత్యంలో కన్పించే పరిష్కారాలు. వేమన చంప దగిన యట్టి శత్రువు చేతికి చిక్కినా, అతన్ని చంపకుండా ఛీ ఛీ అనడమే చావుతో సమానమన్నాడు. మానవతా వాద రచయిత అయిన గురజాడ అప్పారావుకు వేమన ఆదర్శం అయితే గురజాడ ఈ కొద్ది మార్పు పరిష్కా రానికే పరిమితం కాలేదు. స్త్రీ పాత్రలతో పెద్ద తిరుగుబాటే చేయించాడు. నేటి వర్గపోరాటానికి గురజాడ చిత్రించిన స్త్రీ పోరాటం తొలి రూపకంగా కనిపిస్తుంది. పూటకూళ్లమ్మ తనను వంచిస్తున్న గిరీశం మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవటానికి చీపురు కట్ట తీసకొని మధురవాణి ఇంటికి వస్తుంది. వంచనకు గురి అవుతున్న మహిళలు, అందుకు బాధ్యు లైన పురుషుల మీద తిరుగుబాటు చేయటం కన్యాశుల్క నాటకంలో ఒక ప్రధాన పరిష్కారం. అది పూట పూట కూళ్లమ్మతోనే ప్రారంభమైంది. తనను మోసం చేసిన రామప్ప పంతుల్ని పెళ్లాడమని మీనాక్షి వెంటబడి తరుము తుంది. ఇందులో ఆమెకు మధురవాణి అండ వుంది. తనకు చెప్పకుండా, తన కూతురికి పెళ్లి నిశ్చయించిన భర్త మీద వెంకమ్మ బావిలో దూకి నిరసన తెలుపుతుంది. ఆత్మహత్య నా నిరసన అని ఈ నాళ స్త్రీ వాదుల వ్రాస్తున్న కవితలకు తొలి రూపం వెంకమ్మ బావిలో పడటం. తన ప్రమేయం లేకుండా, తనను వితంతువును చేసి జీవితాను భవమే లేకుండా చేసిన పురుష స్వామ్య సమాజం మీద బుచ్చమ్మ తన చెల్లిలి పెళ్లి ఆపటం కోసం గిరీశంతో వెళ్లిపోతుంది. కన్యాశుల్క వివాహాలు చేసే అలవాటు వున్న అగ్నిహోత్రావు దానిని మధురవాణి మహేశంతో వైరాగ్య గీతం ఆలపిస్తూ తరిమి కొట్టిస్తుంది. అవిధేయు డైన భర్త కరటిక శాస్త్రి ఆయన

ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
UGC CARE - Journal - Arts & Humanities, Sl. No. : 35

భార్య భర్త మీద కోపం తీర్చుకోవడానికి భర్తకు ఇష్టం లేని దొండకాయ కూరనే ప్రతిసారి వండిపెడుతుంది. మధురవాణి తనను హీనంగా చూసే సభ్య సమాజంలోని అసత్యతను అనేక రకాలుగా విమర్శించింది. తనకు ఏమీ సంబంధం లేకపోయినా సుబ్బి పెళ్లి తప్పించడంలో కీలక పాత్ర నిర్వహించి తన సామాజిక బాధ్యతను నిర్వహించింది. లుబ్దావధానిని అతను అజ్ఞానాన్ని మన్నించి సంస్కరించే ప్రయత్నం చేసింది. రామప్ప పంతులు దుర్మార్గాలను ఎప్పటికప్పుడు ఎండగడుతూ వచ్చింది. తననే కాక అనేక మంది స్త్రీలను వంచించి, గిరీశం మోసాన్ని సౌజన్యారావు పంతులు ముందు ప్రదర్శించి, చివరకు "పాపం అయన్ని బతక నీయండి" అన్నది. కన్యాశుల్క నాటకంలో రచయిత చూపించిన పరిష్కారాలలో కెల్లా ఉత్తమ పరిష్కారం మధురవాణి గిరీశంను 'బతకనీయ మనటమే'. వేశ్య పట్ల అశాస్త్రీయమైన అవగాహన కల్గిన సౌజన్యారావు పంతులకు తన వాద బలంతో ఆటకం కలిగిస్తుంది. మధురవాణి, నాటకంలో ఆమె చుట్టూ తిరుగు పాత్ర లేదు. మహిళలలో తిరుగు బాటు చేయించటం, వీలైన చోట సంస్కరించటం గురజాడ కన్యాశుల్క నాటకంలో చూపించిన పరిష్కారాలు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. వేమన శతకం - వేమన
2. కన్యాశుల్కం - పాత్ర చిత్రన - డా॥ రాచపాళెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి
3. కన్యాశుల్క నాటక కళ - సర్దేశాయ్ తిరుమల రావు

❖ ❖ ❖

Scanned with OKEN Scanner

వి.ఎస్.ఆర్ & ఎన్.వి.ఆర్ కళాశాల

[illegible]

తెనాలి - 522 201, గుంటూరు జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.

భావవీణ ప్రత్యేక సంచిక

Journal of Literary, Culture & Language Studies

Vol. 17 - Issue. 8 - Spl. Edition - August 2020 - ISSN No. : 2456-4702

అంతర్జాతీయ అంతర్జాల సదస్సు (వెబినార్)

24, 25 ఆగష్టు 2020

తెలుగు సాహిత్యం - సమకాలీనత

ప్రధాన సంపాదకులు :

కె. వి. పద్మావతి

వైస్ ప్రిన్సిపాల్ & శాఖాధిపతి, తెలుగు విభాగం, వి.ఎస్.ఆర్ & ఎన్.వి.ఆర్ కళాశాల, తెనాలి.

Scanned with OKEN Scanner

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao

E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 17 - Issue. 8 - August 2020 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu**, M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi**, M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,
Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy**, M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy**, M.A. (Tel)., M.A (San).,
M.A (Ling)., PhD.
HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
PAS College, Pedanandipadu.
5. **Prof. V. Sankara Rao**, M.A.,M.A.,M.Phil, PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
6. **Prof. Darla Venkateswara Rao**, M.A., M.Phil., Ph.D.
Dept. of Telugu,
Central University of Hyderabad, Hyderabad, Telangana.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **THOTTEMPUDI SREE GANESH**, M.A., M.Phil
(Computational Linguistics) (Ph.D)
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics
and Transalation Studies, University of Heidelberg, Germany.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya**, M.A., M.Phil., PhD.
Board of Studies Chairman,
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.
5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO**, M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu & O.L.,
Acharya Nagarjuna University,
Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI**, M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal District.
Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

Contents (విషయ సూచిక)

1. సాహిత్యం - ఆధునికత - సమకాలీనత	- డా॥ పి. విజయకుమార్	16
2. భగవద్గీత - భక్తి తత్వం	- డా॥. అవుల గిరిబాబు	23
3. కొలకలూరి ఇనాక్ 'రంధి' నవల - సమకాలీనత	- తోట రామకృష్ణ	26
4. ఆధునిక మహేతిహాసం - కవ్యాకుల్యం - సమకాలీనత	- డా॥. యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి	29
5. చండాలుడు నవల - సమకాలీనత	- తంగి ఓగేశ్వరరావు	32
6. కందుకూరి 'బ్రహ్మ వివాహం' - సాంఘిక విశ్లేషణ	- డా॥. కిలారి గౌరినాయుడు	37
7. కవిత్రయ మహాభారతం - నామాల విశ్లేషణ	- తోట వెంకటస్వామి	40
8. ఆంధ్ర మహా భారతం లో రాజనీతి - సమకాలీనత	- కె. సుజన	49
9. తెలుగు జాతీయోద్యమ, దేశభక్తి సాహిత్యం - సమకాలీనత	- డా॥. కొయ్యా శ్రీనివాసులు	54
10. నన్నయ భారతంలో సమకాలీనత	- తంత్రవహి శ్రీరామమూర్తి	59
11. గుణనిధి కథ - సమకాలీనత	- డా॥. ఏ. వెంకటప్రసాదు	63
12. తెలుగు కథా కావ్యాలు : సమకాలీన పరిస్థితులు	- కె.ఎస్. అన్నపూర్ణాదేవి	67
13. 'రక్తస్వర్శ' కవుల కవిత్వం - సమకాలీనత	- భూక్యా కాశీరామ్	71
14. భాగవతం - సమకాలీనత	- డా॥. బ్రహ్మానందరెడ్డి	74
15. చిలుకూరి నారాయణరావు 'అంబ' (మొండి శిఖండి) నాటకం	- డా॥. ముక్కా యశోద	78
16. ఆధునిక వేమన శతకము - సమకాలీనత	- డా॥. నల్లపనేని విజయలక్ష్మి	82
17. జానపదకళలు - సమకాలీనత	- డా॥. రావపాళెం పురంధీశ్వరి	85
18. తొలితరపు తెలుగు నవలలు - సమకాలీనత	- డా॥. వి. బాలిరెడ్డి	89
19. లయాత్మక భావరూపం - వచనకవితా ప్రస్థానం	- డా॥. వి. శివనాగార్జున రెడ్డి	93
20. 'శారద లేఖలు' ఆధునిక భావ, రాగాల స్వరపేటికలు	- గొల్లంగి చిన్నబాబు	96
21. 'ఒక పరిమళ కాంతిదీపం' కవిత్వం - సమకాలీనత	- శశికళ యస్.	103
22. యువతరం భవిష్యత్తుకు నిలువుటద్దం 'ప్రలోభం' నవల	- అంకిరెడ్డి సునీల్ కుమార్ రెడ్డి	106
23. అతడు అడవిని జయించాడు - ఏరుకల జీవిత అధ్యయనం	- చౌట బాలకృష్ణ	111
24. గిరిజన సాహిత్యంలో సుగాలీల మౌఖిక సాహిత్యంలో కథా సాహిత్యం	- డా॥. భూక్యా జ్యోతి	114
25. రాయలసీమ రాగాల సౌరభాలు	- డా॥. జి. స్వర్ణలత	118
26. జానపద కళల పరిరక్షణ	- డా॥. కొమ్మనబోయిన సుజాత	122
27. సమకాలీన సమాజ ప్రతిఫలనం ప్రాచీన సాహిత్యం	- డా॥. ఒబిన్ని శ్రీహరి	125
28. కవి శిఖామణి కవిత్వం - సమకాలీనత	- ఎలగొండ రాములు	129
29. స్వేచ్ఛనవల పాత్రలు - సమకాలీనత	- కవాడపు లలిత	133
30. సమకాలీన తెలుగు సాహిత్యంలో 'హైకూ' ప్రక్రియ విశిష్టత	- మాదా శంకరబాబు	138
31. జానపదవైద్యం - సమకాలీనత	- పి. దర్గాబాబు	141
32. మహాభారతంలో కొన్ని స్త్రీ పాత్రలు సమకాలీనత	- వప్పుల శైలజ	145

Scanned with OKEN Scanner

[illegible]

Scanned with OKEN Scanner

సమాజంలో వచ్చే మార్పులను, మార్పుల వల్ల జీవితంలో సంభవించే సంఘర్షణలను వర్ణించడానికి రచయిత మేధావి కావాలి. గురజాడ అలాంటి మేధావి ఆధునిక పాలన, ఆధునిక విద్యా విధానం, అగ్నిహోత్రావధాని వెంకమ్మ భార్య భర్తల మధ్య ఎంతటి సంఘర్షణ సృష్టించిందో గురజాడ అద్భుతంగా చిత్రించాడు. ఆధునిక విద్య సంప్రదాయ విద్యను ఎంత చిన్న చూపు చూసిందో కరటక శాస్త్రి పాత్ర ద్వారా నిరూపించాడు.

సామాజిక మార్పులలో భాగంగా స్త్రీ పురుష సంబంధాలలో వస్తున్న మార్పులను చాలా సృజనాత్మకంగా చిత్రించాడు గురజాడ. వెంకమ్మ మొదలు కొని మధురవాణి దాకా నాటకంలోని '5' మంది మహిళలు పురుషుల ఆధిపత్యాన్ని ఏదో ఒక రూపంలో ప్రశ్నించారు. ధిక్కరించారు. ఈ ప్రశ్నలు, ఈ ధిక్కరణలు నేటికి కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

సమాజమంతా చెడు అనుకున్న దానిలో మంచిని చూడడం మధురవాణి పాత్ర ద్వారా గురజాడ నేర్పించాడు. కుటుంబాలను చెడుగొట్టేదిగ భావింపబడేవేశ్య అయిన మధురవాణి లుబ్ధావధాని కుటుంబాన్ని రామప్పంతులు కుటుంబాన్ని రక్షించడం ఆమెలోని విశిష్టత. ఈ నాటకం వచ్చిన తర్వాత అనేక మంది రచయితలు ప్రాచీన సాహిత్యాన్ని కొత్తగా వ్యాఖ్యానిస్తూ రచనలు చేయడం ప్రారంభించారు.

కన్యాశుల్క నాటకంలోని భాషాపరమైన సృజనాత్మక ఇప్పటికి రచయితలకు ఒక ఆదర్శంగా ఉంది. నాటక పాత్రలను ఉత్తమ పాత్రలని, అధమ పాత్రలని విభజించి, రెండు రకాల భాషలు వాడే సంప్రదాయానికి చరమగీతం పాడి గురజాడ ప్రతి పాత్రకూ తనదైన భాష ఉపయోగించాడు. దీనినే వ్యక్తి మాండలికం అంటారు. ఈ విషయంలో నేటి రచయితలకు గురజాడ మార్గదర్శి.

నాటకంలోని కథను పక్కన పెట్టి రచయిత సృష్టించిన కొన్ని సంభాషణలు నేటికి మన జీవిత సందర్భాలకు ఉపయోగపడుతుండడం ఆశ్చర్యకరమైన విషయం.

దేవస్సు ఉంటేనేగాని లోకంలో నెగ్గలేం.
అట్నుంచి నరుక్కురమ్మంటున్నారు.
నాతో మాట్లాడడమే ఒక ఎడ్యుకేషన్.
మనవాళ్ళు ఒట్టి వెధవాయిలోయ్
ఆత్మాను భవం అయితే కాని తత్వం బోధపడదు.
మొగాడికైనా, ఆడదానికైనా నీతి ఉండాలి.
తాంబూలం యిచ్చేశాను యిక తన్నుకు చావండి.
అప్పుడప్పుడు ఒపీనియన్స్ ఛేంజ్ చేస్తూ ఉంటేనేగాని పొలిటీషన్ కానేరడు.
నమ్మిన చోట చేస్తే మోసం. నమ్మని చోట చేస్తే లౌక్యం.

ఇలాంటి వ్యాఖ్యలు నేటికి జనం జీవిత సందర్భాలను వ్యాఖ్యానించుకోవడానికి భాష సామాజిక విమర్శకు గొప్ప ఆయుధంగా ఉపయోగపడుతుంది.

నాటకంలోని పాత్రలు నాటంకలోనే నిల్చిపోకుండా బయటి సమాజంలోకి వచ్చి 12సం॥ నుండి ఫలానవాడు గిరీశం అని ఫలానవాడు లుబ్ధావధాని అన్ని ఫలానవాడు అగ్నిహోత్రావధాని అని జనం, చెప్పుకోవడానికి సహకరిస్తున్నాయి. ఇవాళ ఏ ఉద్యమంలో చూసినా గిరీశం దర్శనమిస్తారు. ప్రపంచ అంతా ఒక గ్రామం అయిపోయిన హైటెక్ యుగంలో కూడా అగ్నిహోత్రావధాన్లకు కొదవలేదు.

ఈ లోకం అంతా స్వార్థపరులు నిండిపోయారని కన్యాశుల్కం నాటకంలో మధురవాణి చేసిన విమర్శ మరింత అర్థవంతంగా కన్పిస్తున్నా సౌజన్యారావులు మిణుకు మిణుకు మంటూనే ఉన్నారు. ఎంతోమంది అమాయక మహిళలు మీనాక్షిలాగ స్వార్థపరులైన పురుషుల చేతిలో మోసపోతున్నారు. అలాగే పెళ్ళి చేసుకోమని ఆమె రామప్పంతులను వెంటపడినట్లుగానే ఈనాడు ఎంతో మంది మహిళలు ధైర్యంగా వీధుల్లోకి వచ్చి తమను మోసం చేసిన పురుషులను నిలదీస్తున్నారు. ప్రపంచం శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో ఎంతో ప్రగతి సాధిస్తూ

సిద్ధాంతాలకు, జ్యోతిష్యులకు, అంజనం వేసి చూసే వాళ్ళకు, బైరాగులకు మన దేశం ఆశ్రయం ఇస్తూనే వుంది. వీళ్ళంతా కన్యాశుల్క నాటకంలో కల్పిస్తారు.

హాస్యాన్ని సామాజిక విమర్శకు పదునైన ఆయుధంగా ఎలా వాడుకోవాలో గురజాడ స్పష్టంగా కన్యాశుల్క నాటకంలో రుజువు చేశారు. ఆ తర్వాత హాస్యప్రధానంగా ఎంతో సాహిత్యం వచ్చినా, సహజత్వ లోపం వల్ల అది కన్యాశుల్క నాటకం అంచులదాకా కూడా రాలేక పోతున్నది.

అనేక సామాజిక వైరుధ్యాలలో భాషా వైరుధ్యం కూడా ఒకటి. కన్యాశుల్కం నాటకంలో ఇంగ్లీషు భాష పట్ల అగ్నిహోత్రావధాని చూపిన వ్యతిరేకత ఆ కాలానికి ఒక ఛాదస్తమే కావచ్చు కానీ ఇవాల తెలుగు భాష చచ్చిపోయే ప్రమాదం ఉందని ఆందోళన పడుతున్నారు. మాతృ భాషాదినోత్సవాలు జరుపుతున్నారు. కన్యాశుల్క నాటకం కాలంలో అగ్నిహోత్రావధాని లాంటి ఛాందసులను మాత్రమే భయపెట్టిన ఆంగ్లభాష ఇప్పుడు మాతృ భాషాభిమానులను, మేధావులను ఆందోళన పరుస్తుంది.

ఇన్ని కారణాల చేత కన్యాశుల్క సమస్య నశించి పోయినా నాటకం ఇంకా ఇంకా సజీవంగా వుంటున్నది. కన్యాశుల్క నాటకం ఒక మేధావి రచన ఇది ఒక ఆధునిక మహేతిహాసం అని చెప్పవచ్చు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. కన్యాశుల్క నాటక కళ, సక్షేశాయి తిరుమల రావు
2. కథాశిల్పం, వల్లంపాటి వెంకట సుబ్బయ్య
3. కన్యాశుల్క పునస్సృష్టి నరాల వీరయ్య

⌘⌘⌘

Scanned with OKEN Scanner

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - *Special Issue* - 2 - February 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor
PITTA SANTHI
M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,
C/o. Dr. Busi Venkataswamy
Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu (Rtd.),** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,
Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San)., M.A (Ling)., PhD.
HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
PAS College, Pedanandipadu.
5. **Prof. V. Sankara Rao,** M.A.,M.A.,M.Phil, PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.
6. **Prof. Darla Venkateswara Rao,** M.A.,M.Phil., Ph.D.
Dept. of Telugu,
Central University of Hyderabad, Hyderabad. Telangana.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **THOTTEMPUDI SREE GANESH,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) (Ph.D)
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
3. **Dr. D. SESHUBABU,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
Associate Professor,
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.
5. **Prof. N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu & O.L.,
Acharya Nagarjuna University,
Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal District
Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

Contents (విషయ సూచిక)

1. బోయిభీమన్న సాహిత్యం - భారత జాతీయ దృక్పథం - ఆచార్య దార్ల వెంకటేశ్వరరావు 23
2. రాగవాశిష్ఠం - సామాజిక చైతన్యం - భీమవరపు వెంకటేష్ 26
2. ఋషివంటి భీమన్న రెండవ వ్యాసుడు - డా॥. సిహెచ్. బాబావలిరావు 29
3. బోయి భీమన్న కవిత్వం - సామాజిక దృక్పథం - బసవరాజప్ప 34
4. బోయిభీమన్న కవిత్వం - వర్గ భేద రాహిత్యం - సి.హెచ్. రాధాకృష్ణ 37
5. పాలేరు నాటకం - దళిత చైతన్యం - డా॥. కె. చెన్నకేశవ రెడ్డి 40
7. 'గుడిసెలు కాలిపోతున్నై - సామాజిక దృక్పథం - డా॥. జరుపుల రమేష్ 43
8. పాలేరు నాటకం - ప్రగతి శీలదాయకం - డా॥. వై.వి.సి.హెచ్ లీలాపద్మజ 52
9. డా॥ బోయిభీమన్న గారి సాహిత్యం - రసపోషణ - డా॥. పులపర్తి శ్రీనివాసరావు 56
10. బోయి భీమన్నగారి 'కుల నిర్మూలన' - అనువాద నైపుణ్యం - డా॥. యం. ప్రసాద్ 60
11. ఆధునిక దళిత మహాకవి - బోయి భీమన్న - ఆచార్య ఎం.రామనాథం నాయుడు 65
12. తమస్సుపై దండయాత్ర - దీవసభ - డా॥. బేకుమళ్ళ వెంకటప్పయ్య 69
13. భీమన్న 'త్రిపద'లు - హేతువాద గుళికలు - డా॥. పి. జయచంద్రుడు 73
14. బోయిభీమన్న రచన 'ధర్మం కోసం పోరాటం' దళిత చైతన్యం - కె. అనిల్ బాబు 77
15. బోయి భీమన్న 'ఉగాదులు' కవిత్వం - సామాజికత - భూక్యా కాశీరామ్ 80
16. ఓటరు జాబితాపై భీమన్న స్వరం - కొష్ఠు గోవిందరావు 84
17. రాగవాసిష్ఠం - నాటక వైశిష్ట్యం - డా॥. బి. మల్లికార్జున రాజు 89
18. "మానవ వ్యక్తిత్వానికి మార్గదర్శకత్వం-డా॥. బోయి భీమన్న వచన కవిత్వం" - మామిడి మౌనిక 93
19. కూలీరాజు నాటకం - సామాజిక చైతన్యం - డా॥. జూరెడ్డి నిర్మల 97
20. బోయిభీమన్న సాహితీవ్యాసాలు - పురాణాలలో హరిజన మనీషులు.. - రుద్రపాక జితేంద్ర కుమార్ 101
21. పాలేరు సాంఘిక నాటకం - పాత్రల వైశిష్ట్యం - డా॥. గుమ్మడి రామలక్ష్మి 104
22. డా॥. బోయి భీమన్న సాహిత్యం - ఆదిమ గిరిజనుల దృక్పథం - డా॥. సునావత్ రాంబాబు 109
23. బోయి భీమన్న గారి "పడిపోతున్న అడ్డుగోడలు" - సమసమాజ స్థాపన - డా॥. జి. శైలమ్మ 117
24. నీవే మైనా చేయగలవు - డా॥. యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి 122
25. డా. బోయి భీమన్న 'అంబేద్కరిజం' గ్రంథం - మౌలికాంశాలు - డా॥. గిన్నారపు ఆదినారాయణ 124
26. రాగవాసిష్ఠం - పరిచయం - డా॥. ఎ. అంబ్రూణి 129
27. బోయి భీమన్న కవిత్వం - హేతువాదం - డా॥. దార్లపూడి శివరామకృష్ణ 135
8. "అకాండ తాండవం" కావ్యంలో బోయి భీమన్న ఆధ్యాత్మిక చింతన - డా॥. కొత్తిరెడ్డి మల్లారెడ్డి 137

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం - ప్రత్యేక సంచిక 20

Scanned with OKEN Scanner

నీవే మైనా చేయగలవు

- డా. యస్. సి. సంజీవ రెడ్డి, తెలుగు ఉపన్యాసకులు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జమ్మలమడుగు, కడప జిల్లా.

కళాప్రపూర్ణ, మహాకవి బిరుదాంకితులు డా॥ బోయి భీమన్న గారు పదునెరిగిన పండితులు, జాతీయ భావములు మానవత్వము తొణికిసలాడు రచనలు చేయుట వీరి ప్రత్యేకత భీమన్న గారి పాటల తోట నుండి తీసుకున్న గేయం 'నీవేమైన చేయగలవు' మానవుడు మంచి మనసుతో దైవాన్నయినా దర్శించగలడు. ఆ మనస్సు పవిత్రంగా ఉండాలి. సంకల్పం దృఢంగాను, ఉన్నతంగాను ఉండాలి. మానవుడు ఏమైనా సాధించ గలడు. మిగిలిన జీవులకన్నా మనస్సునే దానికి ఆలోచించే శక్తి మానవునికే పరిమితం కనుక దానిని వినియోగించి దేశప్రగతి, మానవాళి అభ్యున్నతికి నీవేమైనా చేయగలవు అని ప్రజలను వెన్ను తట్టి చెప్పుచున్నారు. మనస్సును మళ్ళిస్తే పురోగతి, దాని బాటన నడిస్తే అధోగతి, దాని మంచి బాటను నడిపించే సంకల్పము మానవునికి కలదని రచయిత హెచ్చరిస్తున్నారు. ఈ భావముతో వ్రాసిన గేయ ఖండిక 'నీవేమైనా చేయగలవు' వేదాంత సంబంధమైన గుహార్థాన్ని ఇముడ్చుటలో డా॥బోయి భీమన గారి ప్రజ్ఞాకౌశలము ఈ రచనలో కనిపిస్తాయి.

మనస్సు :

నీమనసే నీకు దైవం, అన్నీ అదే అన్నింటిలో ప్రసాదించేది మనసే. మనసే సాధించే సాధనం, మానవుని ప్రజ్ఞ అంటే తెలివి తేటలు, శక్తి సామర్థ్యములు ప్రగతికి మూలం. మానవ జీవిత నిర్మాణానికి మానవుడే నిర్మాత అతని సుఖ శాంతులకు, ఆనందానికి, సౌఖ్యానికి కర్త అతడే. మనం చేసే ప్రతి పనిని మనస్సు పరిశీలిస్తుంది. అంటే మనమే మన మనస్సు. మనిషి దైవంగా మారితేగాని, మనసు దైవంగా రూపొందదు. కనుక మనిషి సమాజంలో మంచి పనులు పరోపకారం చేస్తుండాలి. సహస్రదళ పద్మంపై సౌరభమే మనస్సు. మానవుడు విద్యలోనూ విజ్ఞానంలోనూ వేయి రేకుల పద్మంలా వికసించాలి. ఏ విధంగా అయితే రేకులన్నీ విడివిడిగా ఉన్న ఒకే పద్మానికి చెంది ఉంటాయో ఆ విధంగానే చదువులో పరిశోధనలు వేరు వేరుగా ఉన్నా వాటికి మూలం మానవుడు కాబట్టి మానవ శ్రేయస్సు ముఖ్యం. పద్మానికి సువాసన సహజం మానవ ప్రవృత్తికి, విజ్ఞానానికి కాంతి, పురోగతి ఫలితంగా ఉండాలి. ప్రశాంతతో కూడిన మానవతావాద పరిమళం వ్యాపించాలి. మానవ తేజస్సుకు మూలకారణం మధురమైన మనోవిన్యాసమే! మనస్సు ఎన్ని రకాలుగా ప్రవర్తిస్తుందో చెప్పలేము. అయితే ఆ మనస్సు మధురంగా విహరించి మానవత్వాన్ని వ్యాపింప జేయాలి. మనస్సును గెలిస్తే, మనో వేగం కూడా సాధ్యమే. పూర్వకాలంలో మనో వేగం కలవాళ్ళు ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. అందని నక్షత్ర సమూహాలను మానవుడు అందుకుంటున్నాడు దానికి కారణం మనస్సును గెల్చుకోవటమే! మంచి మనస్సుతో పురుషోత్తముని కూడా గెలువ వచ్చు.

విశ్వం :

మనస్సు పవిత్రమైన కొలదీ ప్రపంచం అంతా ఒక్క కుటుంబం అనే భావన కలుగుతుంది. ప్రేమ తప్ప మరోకటి ఉండదు. సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం వికసిస్తుంది. ఆరీతి పద్మము వికసించిన కొద్దీ పరిమళం వ్యాపిస్తుంది. ఏ పరిమళమైనా సరే వేగం పెరిగే కొద్దీ విశ్వం వ్యాకోచిస్తుంది. విశ్వం ఎలా పుట్టింది అనే దానికి ఇంతవరకు సంతృప్తికరమైన సమాధానం లేదు. ఆధ్యాత్మిక విషయం లోపలికి వెళితే, ఎట్లా అర్థంకాదో, ఆధునిక శాస్త్రానికి లోపలి కంటా వెళితే, ఎట్లా అర్థంకాదో. చివరకు సైన్స్, మతం చెప్పేది ఒకలాగానే ఉంటాయి. ఇలాంటి చోటనే మతం, సైన్స్ కలుస్తాయి.

విశ్వం అంటే భూమి, చంద్రుడు గ్రహాలు, నక్షత్రాలు, గెలాక్సీలు మొదలైన వస్తువులు, వాటి మధ్య వుండే ఉ

Scanned with OKEN Scanner

వ్యాన్ని కలుపుకొని విశ్వం అనవచ్చును. మొదట్లో విశ్వం చిన్నగా ఉండి తర్వాత జరిగిన వ్యాప్తి చెందింది. అది ఇంకా పెరుగుతునే ఉంటుందని చివరకు ఇదంతా మళ్లీ చిన్నదవుతుందని రకరకాలుగా చెపుతారు. ఇదే విషయాన్ని శ్రీశ్రీ "రాత్రిందివాల పరిణామాలలో, బ్రంహాండ గోళాల పరిభ్రమణాలలో" అంటాడు. అయితే మొత్తం మీద విశ్వం ఇప్పటికీ వ్యాకోచిస్తూనే వుంది.

మన వాళ్లు అతి ప్రాచీనకాలంలోనే విశ్వాన్ని గూర్చి ఇలా ఆలోచించారు.

"పూర్ణమద: పూర్ణ మిదం పూర్ణత్ పూర్ణ మదచ్యతే
పూర్ణస్య పూర్ణమదాయ పూర్ణమేవావ శిష్యతే"

ఇది మనకు తెలియాలంటే ఈవిధంగా చెప్పుకోవచ్చు. సున్నా ఒకటుంది దీనిలోంచి ఒకసున్నా తీస్తే సున్నా నే వచ్చేది. మళ్లీ కలిపితే సున్నాగానే ఉంటుంది. సున్నా నుంచి ఎన్ని సున్నాలు తీసినా, సున్నాకు నష్టం ఉండదు. అయితే ఇది అంత తేలికగా అర్థంకాదు. ఐనిస్టయిన్ "విశ్వం పరిమితమైంది" అయితే దానికి అవధులు లేవన్నాడు.

తారలు :

భౌతికంగా దూరగ్రహాలలో, తారాలోకములో ఏ వ్యవసాయం చేశారో? ఏలోకాంతర వాసులతో నెయ్యం గరిపేవో? అతర్లీనమైన మనోవృత్తులతో స్నేహము చేసావో గాని మనస్సును గెలిచావు. ఇకదాని వేగముతో లెక్కేమి? మనస్సును గెలిస్తే ప్రకృతిని జయించినట్లే! కనుక గుప్పిట్లో కోటి కాంతి వర్షాలను అనగా తేజో పుంజములను పట్టుకురాగలవు. మనశ్శక్తి అటువంటిది.

రాత్రిపూట ఆకాశం మీద మినుకు మినుకుమంటూ అసంఖ్యాక నక్షత్రాలు వెదజల్లబడినట్లుగా వుంటాయి. అవన్నీ ఎన్ని ఉంటాయో లెక్కపెట్టండి. చిన్నతనంలో లెక్కపెట్టనిచ్చే వారు కాదు పెద్దల కాని లెక్కపెడితే మూడు వేల దాకా ఉండవచ్చు. టెలిస్కోపులో కొన్ని కోట్ల నక్షత్రాలు కనిపిస్తాయి. అందుకే నన్నయ అమలిన తారకణ సముదయంబుల నెన్నను .... విధాత్రునకైనను నేర బోలునే" అని అన్నారు. ఆకాశంలో చుక్కలు లెక్క పెట్టడం ఆబ్రహ్మవల్ల కూడా కాదు. సూర్యుడు కూడా ఒక నక్షత్రమే! కాగా మనకు సూర్యుని తర్వాత దగ్గరగా ఉన్న నక్షత్రం పేరు "ఆల్ఫాసెంటారై" దీనికి మన భారతీయులు పెట్టిన పేరు త్రిశంకువు. ఇది మనకు సుమారు 4.3 కాంతి సంవత్సరాల దూరంలో వుంది. అంటే 26 లక్షల కోట్ల మైళ్ళు.

ఆకాశంలో గుంపులు గంపులుగా గత్తులు గుత్తలుగా ఉన్న నక్షత్రాలను మిల్కినే అంటారు. వీటిని మన వాళ్ళు పాలపుంత అన్నారు. గెలాక్సీలు అంటే ఇవే. వీటిల్లో పదివేలకోట్ల నక్షత్రాలు ఉన్నాయి. వీటినే నెభ్యులా అనేవారు. అంటే మబ్బు అని అర్థం. ఋగ్వేదంలోనే భారతీయులు వీటిని గుర్తించి వీటిని నీహారికలు అన్నారు.

ఏ గ్రహాల, తారానీమల ఏ సేద్యము చేసెనో? ఏ లోకాం తరవాసుల స్నేహం చేసెనో! అనగా తపస్సు, పరిశ్రమ చేసి పంచేంద్రియాలకు మనస్సులో బదకుండ మనస్సును ఆతపస్సు ద్వారా, పరిశ్రమ ద్వారా గెలిచిన వాడవు. ఇక దానిలో నున్న వేగము లెక్కలేదు. మనస్సు గెలిస్తే ప్రకృతిని జయించినట్లే! కనుక కోటి కాంతి వర్షాలను తేజో పుంజములను నీ అధీనంలో ఉంచుకొన గలవు. ఎంత ఉన్నతమైన ఆలోచన! ఈ మహా మహస్సునకు మనో వేగమే కారణము పవిత్రమైన మనస్సే పురుషోత్తముని గెలువగల మహా తేజస్సు. నీవు విచక్షణ శీలివి. కనుక ఏమైనా చేయగలవు అని ఉజ్జ్వలమైన భవిషత్తును దర్శించాడు కవి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. మహా ప్రస్థానం - శ్రీశ్రీ
2. ఆంధ్రమహా భారతం - నన్నయ
3. ఐనిస్టిన్ - సాపేక్ష సిద్ధాంతం
4. బ్రహ్మగుప్తుడు - శూన్య సిద్ధాంతం

Scanned with OKEN Scanner

రావిశాస్త్రి సాహితి

RAAVISASTRY SAAHITI

"రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి సాహిత్య సమాలోచనం"

A Special Issue on " RAAVI SASTRY's Literature "

INTERNATIONAL SEMINAR RESEARCH PAPERS HELD ON 29,30,31St JULY 2022

On the Occassion of Raavisastry's Centenary celebrations

29, 30, 31 జూలై 2022

సంపాదకుడు

డా|| కె.వి.యన్.డి.వరప్రసాద్

తెలుగుశాఖాధిపతి

ఆదికవి నన్నయ విశ్వవిద్యాలయం

రావిశాస్త్రి సాహితి

Azadi Ka Amrit Mahotsav

రావి-శాస్త్రి సాహిత్య సమాలోచనం అంతర్జాతీయ సదస్సు

ప్రత్యేక సంచిక

(29, 30, 31 జూలై 2022)

సంపాదకుడు

డా॥ కె.వి.యస్.డి.వరప్రసాద్, యమ్.ఏ., పిహెచ్.డి.

సహాయ ఆచార్యులు & తెలుగుశాఖాధిపతి

ఆదికవి నన్నయ విశ్వవిద్యాలయం, రాజమహేంద్రవరం

పబ్లిషర్

సంహిత పబ్లికేషన్స్ :: రాజమహేంద్రవరం

విషయ సూచిక

1. రావిశాస్త్రి సాహిత్య సమాలోచనం : కీలకోపన్యాసం - ఆచార్య దార్ల వెంకటేశ్వరరావు 1-11
2. నూరేళ్ళ రావిశాస్త్రి - రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి 12-13
3. రావిశాస్త్రి సాహిత్య సమాలోచనం - ఆచార్య విస్తాలి శంకరరావు 14-25
4. రావిశాస్త్రి రచనల విశేషజ్ఞత - ఆచార్య కొలకలూరి మధుజ్యోతి 26-32
5. సాహిత్య న్యాయవాది రావిశాస్త్రి - డా॥ ఎల్. విజయకృష్ణారెడ్డి (ఎల్వీకె) 33-34
6. కథావిశ్వం - ఆచార్య కోలవెన్ను మలయవాసిని 35-36
7. విమర్శకుడుగా రావిశాస్త్రి - ఆచార్య వెలమల సిమ్మన్న 37-45
8. రావిశాస్త్రి కథానిక శిల్పవైశిష్ట్యం - ఆచార్య శివుని రాజేశ్వరి 46-48
9. మామిడిచెట్టు కథా నిర్మాణ శిల్పం-రావిశాస్త్రి - ఆచార్య ఎం. రామనాథం నాయుడు 49-54
10. 'పిపీలికం'లోని కీలకం - డా॥ వై.వి.సిహెచ్. లీలాపద్మజ 55-58
11. శంఖుస్థాపన - రాచకొండ ఉమాకుమార్ శాస్త్రి 59-60
12. నూరేళ్ళ రావిశాస్త్రి - శ్రీనివాస్ గూడూరు 61-63
13. అల్పజీవి - ఒక పరిశీలన - చేపూరు సుబ్బారావు 64-66
14. మాటల మేస్త్రీ - జంధ్యాల శరత్‌బాబు 67-70
15. రావిశాస్త్రి 'అల్పజీవి'లో సుబ్బయ్య స్థితిని గతిని మార్చిన పాత్ర - 'మనోరమ' - డా॥ రత్నశేఖర్ కట్టిపోగు 71-76
16. రావిశాస్త్రి 'విషాదం' నాటిక :ఆధునికన్యాయం తీరుతెన్నులు-డా॥ పులపర్తి శ్రీనివాసరావు 77-83
17. రావిశాస్త్రి కథలు - పిపీలికం - అంతరార్థ కథనం - డా॥ యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి 84-86
18. పేదల బ్రతుకుల్లో పరివర్తన ఆశించిన 'ఎంది' కథానిక - డా॥ కొలిపాక అరుణ 87-89
19. రావిశాస్త్రి-అల్పజీవి నవల-చైతన్యస్రవంతి రచనాశిల్పము - డా॥ వొలుపు కనకరాజు 90-94
20. "పాపి" ఎవడు? - డా॥ నల్లపనేని విజయలక్ష్మి 95-98
21. అల్పజీవి - మానవస్వభావాల చిత్రీకరణ - డా॥ పి. కమల సుధారాణి 99-101
22. సొమ్ములు పోనాయండి - సామాజిక చిత్రణ - డా॥ మోతా ప్రతాప్ 102-104
23. అల్పజీవి నవల - ఇతివృత్త వైవిధ్యం - డా॥ కె. పుష్పమ్మ, జి. రమేష్‌బాబు 105-108

 ISBN : 978-93-5680-076-2

17. రావిశాస్త్రి కథలు - పిపీలికం - అంతరార్థ కథనం

డా॥ యస్. సి. సంజీవ రెడ్డి
తెలుగు ఉపన్యాసకులు
ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల
జమ్మలమడుగు, కడప జిల్లా
సెల్. 92904 47642

సారాంశము : కథ చదివినపుడు పైకి ఒక జీవితం కనిపించినా లోపల (అంతరార్థంగా) ఇంకో జీవితం కనిపిస్తుంది. ఇటువంటి కథలను అంతరార్థ కథలంటారు. పాశ్చాత్య సాహిత్యంలో వీటిని "అలీగరీలు" అంటారు. ఇటువంటి కథలలో ప్రతిపాత్ర వెనుక సంఘటన వెనుక, భావం వెనుక వాస్తవికమైన సంఘటనలు పాత్రలు భావాలు ఉంటాయి. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే పైన ఉన్న కథమీద పొరను తొలిగిస్తే మరో కథ కనిపిస్తుంది.

"అంతరార్థ కథనం ఉన్న కథలోని ప్రధాన పాత్రలు, సంఘటనలు భావాలు, ఇతర వ్యక్తులకు, సంఘటనలకు, భావాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి. ఈ ప్రాతినిధ్యం వహించటం ఒక పాత్రకో సంఘటనకో, భావానికో పరిమితంగా ఉండదు. కథ ప్రారంభం నుండి చివరి వరకు ఈ అంతరార్థం కొనసాగుతూనే ఉంటుంది." అని వల్లంపాటి వెంకటసుబ్బయ్య గారి అభిప్రాయం.

అంతరార్థ కథనం : రావిశాస్త్రి తన కథా సాహిత్యంలో అంతరార్థ కథనాన్ని కొన్ని కథలలో ఉపయోగించుకున్నాడు. "పిపీలికం', "వేతనశర్మకథ" ఈ ప్రేమలోకంలో, "రవ్వ", "పాతదేకథ", మొదలైనవి అంతరార్థ కథనంలో సాగాయి.

తెలుగు సాహిత్యంలో వచ్చిన అత్యుత్తమ అంతరార్థ కథ "పిపీలికం". ఈ కథ కృతయుగంలో జరిగినట్లుగా చెప్పబడింది. ఈ కథలోని ప్రధానపాత్ర ఒకచీమ. చీమకు హఠాత్తుగా తానెవరో తెలుసుకోవాలనే కోరిక కలిగింది. అది ఇంకో చీమ సహాయంతో గోపన్న పాలెంలోని నిగమశర్మ దగ్గరకు వెళుతుంది. చీమవద్ద నుండి రోజుకో గిద్దెడు నూకలు తీసుకొని నిగమశర్మ చీమకు అక్షరాలు, గుణింతాలు, కూడికలు, తీసివేతలు నేర్పిన తరువాత చీమకు నీవు చీమవని చెప్పి చదువు ముగించి వేస్తాడు. చీమ చదువు పూర్తిగా నేర్చుకొని తిరిగి వస్తుంది.

ఇంటికి వచ్చిన చీమకు మళ్లీ కొన్ని ప్రశ్నలు తలెత్తసాగాయి. చీమంటే ఏమి? కాళ్ళా? తలా? మొండెమో? ....అన్న ఆలోచనలు పుట్టుకొస్తాయి. చీమ మళ్లీ నిగమశర్మ దగ్గరకు వెళ్లి, నిగమశర్మ సలహా మేరకు జన్నాలపల్లెలోని బ్రాహ్మణుని వద్దకు చేరుకుంటుంది. అతడు చీమకు శుద్ధి జరిపించి దాన్ని బ్రాహ్మణ చీమగా మార్చి తాను చీమకు వేద విద్యలు నేర్పినందుకు ప్రతిఫలంగా తాను చేస్తున్న యజ్ఞానికి

 ISBN : 978-93-5680-076-2

కావలసినంత హిరణ్యాన్ని తీసుకు రమ్మని సలహాయిచ్చి ఆ ఒప్పందంతో దానికి వేద విద్యలు నేర్పిస్తాడు. చదువు ముగిసిన తర్వాత చతుర్వేది గారు "సోహం" అన్న మాటలో వేద విజ్ఞానమంతా ఉందని చెప్తాడు. సంతోషించిన చీమ శ్యామవనం తిరిగివస్తుంది. వేద విద్యలలో దాని తల నిండిపోయి ఉన్నా, బతుకులో దానికి వెతుకులాటలు, పీకులాటలు, చిరాకులు, బాధ్యతలు తప్పకపోయే సరికి దానికి మళ్లీ నిరాశ కలుగుతుంది.

తర్వాత అది ఇంకో చీమ సలహాతో వేదవేద్యులకంటే గొప్పవారు మహర్షులు అని తెలుసుకొని ఒక ఋషిపుంగవుని దగ్గరకు వెళుతుంది. ఋషిపుంగవునితో భగవంతుడు నాలో ఉన్నప్పటికీ నేనీ బాధలు పడనేల? ఇంతకీ నేనెవర్ని? అని వినయంగా ప్రశ్నిస్తుంది. అందుకు ఋషిపుంగవుడు "బ్రహ్మజ్ఞానం విని సాధించేది కాదు అది యోగంతోనే సాధ్యపడుతుంది. అందుచేత యోగసాధన చేసి తపస్సు చేయి" అని సలహా ఇస్తాడు. తపస్సు చేస్తే ఏమి జరుగుతుందని చీమ మళ్లీ ప్రశ్నిస్తుంది. మోక్షం పొందవచ్చని ఋషిపుంగవుడు సమాధానం చెప్తాడు. మోక్షం ఎందుకని చీమ మళ్లీ ప్రశ్నిస్తుంది. ఆ ప్రశ్నకు ఋషిపుంగవుడు సమాధానం చెప్పక పోయేసరికి చీమ తన ఇంటికి తిరిగి వస్తుంది.

తన పుట్టను చేరుకున్న చీమ పుట్టలో నుంచి పారిపోతున్న చీమలను కారణం అడిగి తమ ఇంట్లో ఎవడో రాక్షసుడు ప్రవేశించాడని తెలుసుకొంటుంది. ఆ చీమ పుట్టలోనికి వెళ్లి రాక్షసాకారంతో "ఎవరునీవు? మా ఇంటికి మా అనుమతి లేకుండా ప్రవేశించడం అక్రమం కాదా? అని వినయపూర్వకంగానే పలుకుతుంది. అపుడు ఆ ఆకారం నేను సుఖభోగిని, నీవు తుచ్ఛపు కష్టజీవిని మీ చీమ వెధవలంతా కష్టపడవలసిందే అని సమాధానం ఇస్తుంది. అందుకు చీమ తానెవరో సర్పం ద్వారా తెలుసుకొన్నందుకు సంతోషించింది. మేము తిరగబడతాం నువ్వుచెప్పిన న్యాయాన్ని మారుస్తాం అని చెప్పి ఆ రాక్షసాకారాన్ని తనతోటిచీమల సహాయంతో హతమారుస్తుంది.

ఇది మనకు "పిపీలికం" లో బయటకి కనిపించే కథ. ఈ కథలోని కథాంశం "బలవంతమైన సర్పము చలి చీమల చేతచిక్కి చావదె సుమతీ" అన్న సుమతీ శతకంలోని పద్య ఆధారంతో వచ్చింది. ఇందులో చీమను శ్రామికులకు, సర్పాన్ని శ్రామికుల శ్రమను దోచుకొనే పీడక వర్గానికి ప్రతీకగా సృష్టించారు. కథలోని అన్ని పాత్రలతో పాటు, అన్ని సంఘటనలు, భావాలను కూడా ప్రతీకలుగా అద్యంతం కొనసాగించటం చేత ఈ కథ అంతరార్థ కథ అయింది.

ఈ కథలో శ్రమ దోపిడీని చిత్రించడంతో పాటు భారతీయ వేదాంతం శ్రమదోపిడికి ఎలా సహకరిస్తుందో, దాన్ని ఎలా ప్రోత్సహించి, ఒక వ్యవస్థగా తయారు చేసిందో కూడా ఈ కథ సూచిస్తుంది. కష్టజీవి అయిన చీమకు తానెవర్నో తెలుసుకోవాలని వేదవేదాంగ వేత్తల దగ్గరికి వెళ్లినా, తాను కష్టజీవి అనే విషయం వారు చెప్పరు. వారిలో మొదటివాడు నిగమశర్మ. అతనికి తెలిసింది చాలా తక్కువ అతనికి కావలసిన ఆహారం గిద్దెడు నూకలు. నిగమశర్మకు చీమ కష్టజీవి అన్న విషయం తెలిసి ఉండదు. అతని ద్వారా చీమ తెలుసుకున్నది కేవలం అక్షరాలు, గుణింతాలు, కూడికలు, తీసివేతలు మాత్రమే.

చతుర్వేది పై తరగతికి చెందిన తత్త్వవేత్త. అతడు చీమకు శుద్ధి జరిపిగానీ చదువు చెప్పలేదు. నిగమశర్మ అవసరం గిద్దెడు నూకలైతే, చతుర్వేది అవసరం బంగారు. చతుర్వేదిచీమకు అనేక సంవత్సరాల కాలం బోధించి దాని సారమంతా "సోహం" అన్న దానిలో ఉందని చెప్తాడు. బ్రాహ్మణ్యం పొందిన తర్వాత కూడా చీమ యథా ప్రకారం బ్రతకవలసి వస్తుంది. చివరికి ఋషిపుంగవుడు మోక్షం కోసం తపస్సు చేయమని సలహా ఇస్తాడు. చివరికి మోక్షం ఎందుకు అనే ప్రశ్నవేసి, ఆ ప్రశ్నకు ఋషిపుంగవుడు సమాధానం చెప్పలేదని తెలుసుకొని ఇంతకాలం తాను నేర్చుకొన్న విద్య తన గురించి, ఈ లోకాన్ని గురించి కాదనే నిరాశ దానికి కలుగుతుంది.

వేదాంతంతో పడి కొట్టు మిట్టాడే చీమకు సరైన జ్ఞానోదయం కలిగించింది దాని వర్గశత్రువు పాము మాత్రమే. అది మాత్రమే చీమకు నీవు తుచ్ఛపు కష్టజీవిని, మేము మీ కష్టం మీద బ్రతికే సుఖభోగులం అన్న విషయం చీమకు చెప్తుంది. పాము చెప్పేంత వరకు చీమకు జీవిత సూత్రం అంటే ఏమిటో తెలియదు. అది తెలియగానే తన కర్తవ్యం కూడా తెలుస్తుంది. ఆ పాము మీద తిరుగుబాటు చేసి హతమారుస్తుంది. ఈ విధంగా పిపీలికం ఒక కష్టజీవి కథ. కథలో పైకి ఒక చీమను గురించిన కథచెప్పి అంతరార్థంలో సమాజంలో శ్రమజీవులను, పీడితవర్గాలను గురించి చెప్పాడు. "పిపీలికం" కథలోని అంతరార్థాన్ని గురించి వల్లంపాటి వెంకటసుబ్బయ్య గారి అభిప్రాయం ఇది. "పిపీలికం ఒక కష్టజీవి కథ. ఆ కష్టజీవి శతాబ్దాలుగా జీవితాన్ని గురించి, తనకున్న తప్పుడు సిద్ధాంతాలను విసర్జించి సమాజాన్ని నడుపుతూ ఉన్న చలన సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, విప్లవ కర్తవ్యోన్ముఖుడు కావడం ఇందులోని అంతరార్థం" భారతీయ తత్త్వశాస్త్రం దోపిడీదారులకు అనుకూలంగా ఎలా పనిచేస్తూ వచ్చిందో చెప్పడం కూడా ఈ కథలోని అంతరార్థం.

ఆధార గ్రంథాలు :

1.	కథానికాశిల్పం	:	వల్లంపాటి వెంకటసుబ్బయ్య
2.	బాకీకథలు	:	రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి
3.	రావి శాస్త్రీయం	:	రాచకొండ ప్రచురణలు విశాఖపట్నం

Azadi Ka Amrit Mahotsav

ప్రభుత్వ డిగ్రీ & పిజి కళాశాల

పుత్తూరు, తిరుపతి జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్

Indian Council of Social Science Research

Vol. : 25 Issue : 13 Spl. Edition అక్టోబరు - 2022 ISSN No. : 2457-0796

ICSSR SPONSORED TWO DAY NATIONAL SEMINAR

"స్వాతంత్ర్యోద్యమ తెలుగు సాహిత్యంలో మహిళ పాత్ర"

"The Role of Women in Telugu Literature during the Freedom Movement"

21 - 22 అక్టోబరు, 2022

మూసీ ప్రత్యేక సంచిక

సాహిత్య సాంస్కృతిక చారిత్రక మాస పత్రిక

నిర్వాహకులు

డా॥ పి. కుమారి నీరజ

తెలుగు శాఖ

Scanned with OKEN Scanner

స్వాతంత్ర్యోద్యమం - తెలుగు మహిళల ధీరత్వం - డా॥ సి. చినపాపమ్మ 117
స్వాతంత్ర్యోద్యమ పినాకినీ మహిళా రత్నదీపాలు - డా॥ గోనవరం పద్మప్రియ 120
మహిళా చైతన్య స్ఫూర్తి ప్రదాత శ్రీమతి పొణకా కనకమ్మ - డా॥ మల్లిరెడ్డి మాదన్న 123
జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తి దీప్తి - పొణకా కనకమ్మ - డా. పట్టపు శివకుమార్ 126
నెల్లూరుజిల్లా స్వాతంత్ర్య సమరయోధురాలు - పొణకా కనకమ్మ - డా॥ కుమ్మెత లక్ష్మీ నారాయణరెడ్డి 131
పోరాటంలోనూ సగం - డా॥ నల్లపనేని విజయలక్ష్మి 133
ఆంధ్రమహిళా లలామ పొణకా కనకమ్మ - డా॥ మస్కం నరసింహులు, డా॥ జి. గంగయ్య 136
భారత స్వాతంత్ర్య సమరంలో ముస్లిం మహిళ - డా॥ ఎస్. గులాబ్ జాన్ 142
డా॥ వాసా ప్రభావతిగారి "స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో తెలుగు మహిళలు" - కార్యదక్షత - డా॥ జి. శైలమ్మ 145
స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో - స్త్రీలపాత్ర - డాక్టర్ బి.చక్రవర్తి 148
జాతీయోద్యమంలో మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవి - డా॥ సి. చెన్నకేశవులు, ఎం. పీతాంబరం 153
జాతీయోద్యమంలో తెలుగు వనిత - దువ్వూరి సుబ్బమ్మ - పి. కేశవులు 157
"జాతీయోద్యమానికి జీవితం అంకితం చేసిన వీరనారి - సూర్యదేవర రాజ్యలక్ష్మీదేవి" - డా॥ ఎం. ధర్మారావు, డా॥ జి. [illegible] 160
కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ కథ - విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణోద్యమం - డా॥ యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి 162
సహాయ నిరాకరణోద్యమంలో సుశీల పాత్ర - ఈ. కుమరేషన్ 165
వీరమంగై మహారాణి వేలు నాచియార్ - డా. కరణం శ్రీనివాసులు రెడ్డి 168
స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం - మహిళా చైతన్యం - డా॥ దేవరపల్లి మంజునాథ 171
స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవి - డా॥ బి. తేజోవతి 173
స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో భాగస్వామ్యులైన ఆంధ్రమహిళలు - ఎం.సి. సుధాకర్ 175
స్వతంత్రతతో స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో స్త్రీలు - బి. సుజని 180
స్వాతంత్ర్యోద్యమస్ఫూర్తి - మహిళామూర్తి - డా॥ లంకిపల్లి జ్యోతీశ్వర నాయుడు 184
స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో అరెస్ట్ అయిన తొలి తెలుగు మహిళ - డా. బూరెడ్డి నిర్మల 187
తొట్టతొలి స్వాతంత్ర్య సమర యోధురాలు - రాణీ వీరమంగ వేలు నాచియార్ - డా. నగిలి సుధారాణి 190
స్వాతంత్ర్యోద్యమం- మహిళా చైతన్యం - వి. వెంకటేశులు 193
"సిక్కోలు సివంగి" సాసుమాను గున్నమ్మ - కొల్లాం సాయి వెంకటేష్, డా. బుర్రా కోటేశ్వరరావు, శివన్నేటి పద్మావతి 196
స్వాతంత్ర్యోద్యమం - రచయిత్రుల పాత్ర - డా॥ ఆర్. చంద్రమౌళి 198
స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో తెలుగు మహిళ పాత్ర - డా॥ ఎస్. భీమన్న 201
స్వాతంత్ర్య కాలం నాటి పాఠ్యపుస్తకాల్లో స్త్రీ జీవిత చిత్రణ - డా. పెద్దింటి ముకుందరావు 203

ISSN 2457-0796
మూసీ మాసపత్రిక ప్రత్యేక సంచిక సంపుటి -25 : సంచిక - 13 UGC Care List Approved Journals
హైదరాబాద్ అక్టోబరు - ౨౦౨౨

కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ కథ – విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణోద్యమం

డా॥ యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి, తెలుగు ఉపన్యాసకులు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, అమ్మలమడుగు, కడప జిల్లా, సెల్. 92904 47642

సారాంశం : "నా జీవము ధర్మము నా మతము నీతి, నా లక్ష్యం సతీ శ్రేయము – ఈ మూటిని సమర్థించుటకే నేను చేత కలము బూనితిని" అని ప్రకటించుకొని కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ జీవితాంతం ఆ మాటను నిలుపుకున్నారు. ఆ బాటనే నడిచారు. కాంగ్రెస్ పార్టీ సభ్యురాలై స్వాతంత్రోద్యమ కార్యకలాపాలలో పాల్గొన్న దేశభక్తురాలు వరలక్ష్మమ్మ ఆధునిక తెలుగు కథకు "దిద్దుబాటు" ద్వారా 1910 ఆద్యుడైన గురజాడ తరువాత పదునైదు సంవత్సరములకు కథారచన కొనసాగించిన తొలితరం రచయితలలో ఒకరు. విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణోద్యమాన్ని 'ఐదు మాసముల ఇరువది దినములు' కథలో అద్భుతంగా చిత్రించారు.

ఐదు మాసముల ఇరువది దినములు – విదేశీవస్త్ర బహిష్కరణ : కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ వ్రాసిన సుప్రసిద్ధ స్వాతంత్ర్యోద్యమకథ ఐదు మాసముల ఇరువదిదినములు. ఈ కథలో బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా నిర్వహించిన విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణము ముఖ్యమైన అంశము. కథలో గోపాలరావు, రుక్మిణి దంపతులు. వారు నిర్వహించిన విదేశీ – వస్త్ర బహిష్కరణము ఇందులోని యితివృత్తం. ఈ కథలో గోపాల రావును వర్ణిస్తూ రచయిత్రి "సన్నని గోరంచు ధోవతులు, మెత్తని పట్టుచొక్కాయిలు. పాముకుబుసములాగు మిసమిసలాడే జరీ ఖండువాలు తప్ప వేరొక వస్త్రమే వాడి యెరుగడు" అంటుంది రచయిత్రి. గాంధీసత్యాగ్రహ పిలుపు నందు కొనిన విద్యార్థులలో గోపాలరావు గారు ఒకరు. స్వాతంత్రోద్యమకాలంలో అనేక మంది విద్యార్థులు, సంపన్నులు, రచయితలు, కవులు మొదలైన అనేక మంది తమవృత్తులను త్యజించి ఉద్యమములోకి పరుగు తీసిన వారిలో గోపాలరావు గారు ముఖ్యులు. స్వాతంత్రోద్యమంలోకి ఇంటిలోని మగవారు వెలితే, ఇంటిపట్టునే ఉండి చక్కగా గృహిణి బాధ్యతలు నిర్వహించిన స్త్రీలు అనేకం ఉన్నారు. ఈ కథలో గోపాలరావు భార్య రుక్మిణి గృహిణి భాధ్యతలతో పాటు, భర్త ఎంచుకున్న మార్గాన్ని ఆమె కూడా అనుసరిస్తూ ఉద్యమాన్ని నిర్వర్తించిన పాత్రగా ఈ కథలో రుక్మిణి కనిపిస్తుంది. రుక్మిణి గర్భవతి అయిన తరువాత పురిటికి పుట్టింటికి వెళ్లిపోయింది. పుట్టింటికి వెళ్లి కుమారుని గని, ఎనిమిది మాసములైనను భర్త నుండి ఎటువంటి కబురులేదు. రుక్మిణి తండ్రిగారే సారసాల చేసి రుక్మిణిని పిల్ల వాడితో సహా అత్తగారింటిలో వదిలి వెళ్లినాడు.

ఆరోజు గోపాలరావు విదేశీ వస్త్ర దుకానముల వద్ద పికిటింగు జరిపి అలిసిపోయి మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు యింటికి చేరాడు. ఇంట్లో భార్యను చూసి ఈ రోజు తన భార్య ఇంటికి వస్తుందని ఉత్తరము వ్రాసిన విషయం గుర్తుకుతెచ్చుకున్నాడు. అయినను తన భార్య, కుమారుడు ధరించిన విదేశీ వస్త్రాలను చూసిన గోపాలరావుకు కోపము, అసహ్యము కలిగాయి. అయితే ఆరోజు రాత్రే గోపాలరావును పోలీసులు అరెస్టుచేసి జైలుకు తరలించారు. విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణ కారణంగా అతనికి ఆరు మాసములు జైలు శిక్ష పడింది. భర్త జైలుకు వెళ్లిన తరువాత రుక్మిణికి ఇల్లంతా అరణ్యమైపోయింది. తన భర్తకు కుమారుని చూపి ఆనందపరచవలెననెడి తన కోరిక తీరకుండానే భర్త దూరమైనాడు. తన భర్త విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణోద్యమంలో ఉండగా తాను తన బిడ్డ విదేశీ వస్త్రాలు ధరించడం, అతనికి ఇష్టం లేదన్న విషయం ఆమె గ్రహించింది. రుక్మిణి ధనవంతుల ఇంట్లో పుట్టి పెరిగింది. తన తండ్రి గొప్ప ఉన్నతోద్యోగి ఆమెకు స్వాతంత్రోద్యమం, విదేశీవస్త్రాలు బహిష్కరణ మీద పెద్దగా అవగాహన కూడా లేదు. తన భర్తకు విదేశీ వస్త్ర బహిష్కరణ కారణంగా జైలుకు వెళ్లడము, విదేశీ వస్త్రాలు బహిష్కరించిన మాత్రన చేతికి బేడీలు వేసి జైలుకు తీసుకెల్లడము ఆమె జీర్ణించుకోలేక పోయింది. ఆమెలో కూడా బ్రిటిష్ వారిపై వ్యతిరేకభావం, ఉద్యమస్ఫూర్తి స్పష్టంగా కనిపించాయి.

సంక్రాంతి పండుగ సందర్భంగా రుక్మిణి అత్తగారు ప్రతి సంవత్సరం లాగే ఇంటిలో సావిత్రీ వ్రతం నోచుకొమ్మని రుక్మిణికి చెప్పింది. అయితే ఆ వ్రతం జరుపడానికి చాలా మంది స్త్రీలను ఇంట్లోకి పిలవాలి. అయితే వారందరూ విదేశీ వస్త్రాలు ధరించి వస్తే తన భర్తకు ఇష్టంలే పని చేసినట్లవుతుందని ఆమె తను చేసే వ్రతానికి ఇంటికి వచ్చే స్త్రీలను ఖద్దరు ధరించి రావలసినదిగా షరతు విధిస్తూ పిలిచింది. ఈ విధంగా పిలవటం వలన వ్రతానికి అనుకొన్నంత మంది రాలేదు. ఎనిమిది దినములుగా వ్రతం నిర్విఘ్నంగా సాగింది. పూజలు చక్కగా నిర్వహించారు. తెల్లవారితే తొమ్మిదవ దినంలో వ్రతం పూర్తి అవుతుంది. అయితే ఆరోజు

రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు గోపాలరావు రైలు బండిలో ఊరికి వచ్చాడు. జైలులో అతని సత్ప్రవర్తన కారణంగా పన్నెండు రోజులు ముందే జైలు నుండి విడుదలయ్యాడు. ఈ విషయం రుక్మిణికి తెలియదు. ఇల్లంతా సావిత్రీ దేవీ పూజతో కలకలలాడుతోంది. అయితే ఆ ఇంట్లోకి గోపాలరావు వచ్చాడనే చిన్న కలకలము బయలుదేరింది వెంటనే రుక్మిణి సావిత్రి దేవి కోసం తయారు చేసిన మాలను తీసుకొని భర్తకు ఎదురుగా వెళ్లిది ఆ సమయంలో ఆమెకు అది దేవతకోసం చేయించిన మాల అనే విషయం గుర్తుంకు రాలేదు. ఆ దృష్యాన్ని భర్త చూశారు. అయన సందేహంతో ఆ మాల విదేశీ దారంతో కట్టినదేనా అని రుక్మిణిని అడిగాడు. ఆమె తన భర్తతో ఈ రోజుకు నేను విదేశీ వస్త్రాలను త్యజించి ఐదుమాసముల ఇరువది దినములైనదని భర్తకు తెలిపినది ఇది రుక్మిణి కథ. ఈ కథలో ఉద్యమ కాలం నాటినన్ని వేశాలను రచయిత్రి అద్భుతంగా చిత్రించింది. భర్త ఉద్యమంలో పాల్గొని జైలుపాలైనా తన భర్త విధిని సక్రమంగా నిర్వహించిన పాత్రగా ఈ కథలో రుక్మిణి కనిపిస్తుంది. ఉద్యమ కాలంలో స్త్రీలు పురుషులకు ఏమాత్రం తీసిపోరని ఈ కథ వివరిస్తుంది.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. శారద లేఖలు – కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ
2. కథాస్రవంతి – కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ కథలు
3. భారతదేశ చరిత్ర – తెలుగు అకాడమి రచన

ప్రభుత్వ డిగ్రీ & పిజి కళాశాల, పుత్తూరు, తిరుపతి జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్

Scanned with OKEN Scanner

ISSN: 3048-5908 Impact Factor: 5.379(SJIF)

తెలుగు శాఖ
అంతర్జాతీయ సదస్సు

ప్రత్యేక సంచిక
'ఆధునిక కవిత్వ వికాసం'
(తేదీ:21-02-2025)

సంపాదక మండలి

డా. పి. అనిల్ కుమార్
కళాశాల ప్రాచార్యులు మరియు సదస్సు సంచాలకులు

ప్రధాన సంపాదకులు
శ్రీమతి డి. కనకమహాలక్ష్మి
తెలుగు శాఖాధిపతి

సహాయ సంపాదకులు
శ్రీమతి బి. ఎస్. ఎల్. పద్మశ్రీ
తెలుగు ఉపన్యాసకులు

శ్రీ చిట్టూరి ఇంద్రయ్య స్మారక ప్రభుత్వ కళాశాల, (స్వ.ప్ర.)
తణుకు

Scanned with OKEN Scanner

Book Subject : Telugu
Book Category : Edited book
Issue :Vol-2, Special Issue-1
Copy Right : Editors
First Edition : 21st February 2025.

Book Size : B5 (Double Crown)
Paper : 21kg, Maplitho NS
Price : Rs.750/-

Published by : Sahithyatharangini Journal
ISSN : 3048-5908
Impact Factor : 5.379(SJIF)
Contact : 91 21 03 98 99

ISSN Approved by

ISSN National Centre, India
National Science Library
CSIR-NISCPR, 14 Satsang Vihar Marg
New Delhi – 110067

Disclaimer: The Publisher and editor cannot be held responsible for errors or any consequences arising from the use of information in this Book; the views and opinions expressed herein are of the authors and do not necessarily reflect those of the publisher and editors. © All rights reserved. No part of the book may be reproduced, in any form or any means, without permission in writing from the publisher and the author.

Scanned with OKEN Scanner

ISSN: 3048-5908 ;Impact Factor: 5.379(SJIF)

మహా ప్రస్థానం మీద మార్క్సిజమ్ ప్రభావం

డా॥ యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి
తెలుగు ఉపన్యాసకులు
ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల - జమ్మలమడుగు
చరవాణి: 9290447642

సారాంశం: కార్ల్ మార్క్, ఫెడరిక్ ఏంజల్స్ ఇద్దరు కలిసి చేసిన సిద్ధాంతాన్ని మార్క్సిజమ్ అంటారు. మార్క్సిజమ్ ఒక ఆధునిక సామాజిక శాస్త్రం. ప్రకృతిని ప్రపంచాన్ని మనిషిని అర్థం చేసుకోవడానికి ఒక శాస్త్రీయమైన ఆలోచన విధానాన్ని అందిస్తుంది. మార్క్సిజానికి డార్విన్ పరిణామ సిద్ధాంతం హెగెల్ గతి తార్కిక వాదము మూల సిద్ధాంతాలు. ఈ రెండు సిద్ధాంతాలను తీసుకొని మార్క్సిజమ్ భౌతిక వాదాన్ని జోడించి, గతితార్కిక భౌతిక వాదమును రూపొందించింది. దీనితో పాటు చారిత్రక భౌతిక వాదాన్ని జోడించింది. గతితార్కిక భౌతిక వాదంలో ప్రకృతిలోని విరుద్ధ శక్తుల మధ్య జరిగే సంఘర్షణలో నుంచి ప్రగతి సాధ్యమౌతుందని, ప్రతి వస్తువులోను అంతర్గత వైరుధ్యాల వల్ల మూల వస్తువు నశించి కొత్తది తయారు అవుతుందని, ఏ వ్యవస్థ అయినా పరిణామ క్రమంలో తన రూపాన్ని కోల్పోయి కొత్తదానికి అవకాశం కల్పిస్తుందని మూడు సూత్రాలున్నాయి. చారిత్రక భౌతిక వాదం ప్రకారం. ఏ సమాజానికైనా ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. దానికి ఒక పరిణామం ఉంటుంది. దానికొక రీతి ఉంటుంది. మానవ జాతి చరిత్ర వర్గపోరాటాల చరిత్ర అని మార్క్సిజమ్ చెబుతుంది.

శ్రీశ్రీ మార్క్సిజమ్ :- జయభేరి కవిత వ్రాసే నాటికి గాని, దేశచరిత్ర కవిత రాసే నాటికి గానీ శ్రీశ్రీ మార్క్సిజాన్ని చదువుకోలేదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం లైబ్రేరియన్ తెచ్చి యిచ్చిన "ప్రొ గ్రెసివ్టర్ మ్యానిఫెస్ట్" చదివి దేశచరిత్ర కవిత రాసినట్లు ఆయన చెప్పుకున్నాడు. అది కూడా చదువక ముందే జయభేరి కవిత వ్రాసినాడు. మార్క్సిజమ్ చదవకుండా శ్రీశ్రీ తో మార్క్సిస్ట్ కవిత్వం వ్రాయించింది. అప్పటికి మొత్తం ప్రపంచాన్ని అనేక ముఖాలుగా ప్రభావితం చేస్తున్నది మార్క్సిజమే.

మహా ప్రస్థానం మీద మార్క్సిజమ్ ప్రభావం:-

1. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం సమాజ చరిత్ర అంతా వర్గపోరాటాల చరిత్ర. సమాజంలో రెండు వర్గాలు ఉన్నాయని అవి పాలక, పాలిత, పీడక, పీడిత వర్గాలని వాటి మధ్య నిరంతరం యుద్ధం జరుగుతుందని మార్క్సిజమ్ చెబుతుంది. శ్రీశ్రీ దేశచరిత్రలు అనే కవిత మార్క్సిజానికి కవిత్వ రూపం.

"ఏ దేశ చరిత్ర చూసినా - ఏమున్నది గర్వకారణం
నరజాతి చరిత్ర సమస్తం పరపీడన పరాయణత్వం
పరస్పరం సంఘర్షించిన- శక్తులతో చరిత్ర పుట్టను" ఇది అచ్చమైన వర్గ సిద్ధాంత కవిత్వం.

2. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం పరాజితుల చరిత్రే విజేతల చరిత్రగా ఇంత కాలం వక్రీకరింపబడుతూ వచ్చింది. అంటే చరిత్ర తలక్రిందులుగా రచింపబడింది. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం పాలకులు అంతా పీడకుల క్రింద లెక్క అందుకే శ్రీశ్రీ అంటాడు.

"బలవంతుల దుర్బర జాతిని బానిసలను గావించారు నరహంతలు ధరాధి పతులై చరిత్రమున ప్రసిద్ధి కెక్కిరి"

3. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం చరిత్ర అంటే ప్రజల చరిత్ర కానీ సాంప్రదాయ చరిత్రకారులు పాలకుల చరిత్రనే మొత్తం చరిత్రగా చిత్రీకరించారు. అందుకనే మనకు మౌర్య సామ్రాజ్యం, గుప్త సామ్రాజ్యం, అశోక సామ్రాజ్యం మొ॥ పేర్లు వచ్చాయి. మార్క్సిజమ్ దీన్ని వ్యతిరేకిస్తుంది. దీని ప్రకారం మనిషి చరిత్ర నిర్మాత. ఇక్కడ మనిషి అంటే కష్టించే మనిషి అని అర్థం. అభ్యుదయ కవిగా శ్రీశ్రీ ఇలా అన్నారు.

"నైలునదీ నాగరికతలో - సామాన్యుని జీవనమెట్టిది సామ్రాజ్యపు దండయాత్రలో సామాన్యుల సాహస మెట్టిది?
ప్రభువెక్కిన పల్లకి కాదోయ్ అది మోసినబోయి లెవ్వరు"
ఈ ప్రశ్నలు మానవజాతి చరిత్రను ప్రజాదృక్పథంలో తిరిగి రచించాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతున్నాయి.

4. మార్క్సిజమ్ సమాజంలో వర్గాలున్నాయని గుర్తించడమే గాక వర్గ వ్యవస్థను నిర్మూలించాల్సిన అవసరాన్ని కూడా గుర్తిస్తుంది. సమస్యను గుర్తించడం విశేషం కాదు. దానికి పరిష్కారాన్ని కనుగొనడం విశేషం. మార్క్సిజమ్ మానవజాతిని అనాదిగా పట్టి పీడిస్తున్న వర్గ వ్యవస్థను నిర్మూలించడమే పరిష్కారంగా చెబుతుంది. అందుకే శ్రీశ్రీ ఇలా అన్నాడు.

"చిరకాలం జరిగిన మోసం బలవంతుల దౌర్జన్యాలు ధనవంతుల ఫన్నాగులు - ఇంకానా, ఇకపై చెల్లవు ఒక వ్యక్తిని మరొక వ్యక్తి ఒక జాతిని మరొక జాతి పీడించే సాంఘిక ధర్మం ఇంకానా ఇకపై చెల్లదు" అంటే దోపిడీ వ్యవస్థను నిర్మూలించడమే పీడిత జాతికి విముక్తి అని అభ్యుదయ కవి చెబుతున్నాడు.

Scanned with OKEN Scanner

5. మార్క్సిజమ్ వర్గ వ్యవస్థను నిర్మూలించడానికి తిరుగు బాటును ఏకైక మార్గంగా భోదిస్తుంది. అణగారిన వాళ్ళంతా ఏకమై దోపిడీ వ్యవస్థ మీద తిరుగుబాటు చేసినపుడే వాళ్ళకు విముక్తి కలుగుతుందని ఫలితంగా పీడన లేని ఒక కొత్త సమాజం అవిర్భవిస్తుందని మార్క్సిజమ్ చెబుతుంది.

అందుకే శ్రీశ్రీ " మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం పిలిచింది పదండి ముందుకు పదండి త్రోసుకు పోదాంపోరాం పైపైకి కదమ్ తొక్కుతూ పదంపాడుతూ హృదంతరాళం గర్జిస్తూ పదండి పోదాం వినపడలేదా మరో ప్రపంచపు జలపాతమ్.

6. తిరుగుబాట్లు చేయడం ఒక ఎత్తైతే ఆ తిరుగు బాట్లలో మనుషులు తమ జీవితాలను త్యాగం చేయవలసి రావడం మరొక ఎత్తు. మార్క్సిజమ్ విప్లవాలు ఆకాశంలోంచి ఊడిపడవని అవి ప్రజల త్యాగాల వల్లనే వస్తాయని చెబుతుంది. అందుకే శ్రీశ్రీ ఇలా అన్నాడు.

"దారిపొడవునా గుండె నెత్తురులు తర్పణ చేస్తూ పదండి ముందుకు బాటలు నడిచి - పేటలు కడిచి కోటలన్నింటిని దాటండి నదీ నదాలు అడవులు కొండలు ఎడారులా మనకడ్డంకి"
ఈ వ్యాఖ్యాలు ఉద్యమాలలో ప్రజలు చేయవల్సిన త్యాగాన్ని గుర్తు చేస్తున్నాయి.

7. విప్లవాలు రావాలంటే వ్యవస్థలు మారాలంటే ప్రజలలో ప్రాంతీయ, కుల, మత తత్వాలు ఉంటే కుదరదు. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం సాంఘిక, భౌగోళిక సరిహద్దులకు అతీతంగా ప్రపంచంలోని పీడిత జనమంతా ఒక్కటే. అందుకే మార్క్సిజమ్ ప్రపంచ కార్మికులారా ఏకంకండి. అని పిలుపు నిచ్చింది. మార్క్సిజమ్ ఒక అంతర్జాతీయ వాదం, శ్రీశ్రీ మహా ప్రస్థానంలో అనేక కవితల్లో అంతర్జాతీయ తత్వం బోధపడుతుంది. మానవుడా అనే కవితలో శ్రీశ్రీ మనిషిని "అవి భక్తి కుటుంబీ" అన్నాడు. "ఏకరక్త బంధు అన్నాడు" అనేక భాషలు మాట్లాడేవాడా అనేక స్థలాలలో తిరిగేవాడా అని సంభోదించాడు.

అంతేకాక దేశచరిత్రలు కవిత్వంలో "చీనాలో రిక్షావాలా చెక్ దేశపు గనిపని మనిషి ఐర్లాండున ఓడ కళాసి అణగారిన అర్థులందరూ హటన్ టాట్ జూలు నీగ్రో ఖండాంతర నానాజాతులు చారిత్రక యాదార్థ తత్వం చాటిస్తారోక గొంతుకతో"

ఈ కవిత ప్రపంచ పీడిత వర్గాలు జాతులు ఏకమై దోపిడీ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా తిరగబడే చారిత్రక సందర్భం తప్పకుండా వస్తుందని గుర్తు చేస్తున్నది.

Scanned with OKEN Scanner

8. మార్క్సిజమ్ ప్రకారం మతం మత్తుమందు. మనిషే సత్యం, చరిత్ర నిర్మాత మానవుడే జీవితంలోని ప్రతి అంశాన్ని మనిషి తన శ్రమతో సృష్టించుకుంటూ ఉన్నాడు. మానవాతీత శక్తి మీద విశ్వాసం భయంలోంచి పుడుతుంది. చరిత్రలో తత్వవెత్తలు ప్రజలను అజ్ఞానంలో ముంచి పాలకులకు వాళ్ళను విధేయులుగా చేయడానికి అనేక సిద్ధాంతాలను చేశారు. మానవాతీత శక్తుల ఆదిపత్యాన్ని మనిషి మీద రుద్దారు. మార్క్సిజమ్ వీటినన్నింటినీ తిరస్కరిస్తుంది శ్రీశ్రీ 'మానవుడా' 'మిధ్యావాది' వాడు మొ॥ కవితల్లో ఈ భౌతిక భావాలను కవిత్వీకరించాడు. మార్క్సిజమ్ చెప్పే భౌతిక వాదాన్ని నిరూపిస్తూ మనిషి పరమాణువు సంకల్పంలో ప్రభవం పొందిన వాడా అంటూ సంభోదించాడు. ఈ మనిషిసే శ్రమైన జీవి అన్నాడు శరీరపరరివృతుడా అన్నాడు. ఘర్మ వర్ష సయోధుడా అన్నాడు. మిధ్యావాది అనే కవితలో "చెమట అనే వర్షాన్ని చిందించేవాడా" అన్నాడు.

"మాయంటావా అంతా
మాయంటావా నా ముద్దుల వేదాంతి మిధ్యంటావా
పాలికాపు నుదుటి చెమట కూలి వాని గుండె చెఱువు
బిచ్చగాని కడుపు కరువు మాయంటావు"

అని వేదాంతాన్ని నిలదీశాడు. శ్రీశ్రీ నిలదీయడమే గాక అభ్యుదయ కవిగా శ్రమైక జీవన సౌందర్యానికి సమానమైనది. లేసే లేదని చాటాడు.

ముగింపు: ఈ రకంగా శ్రీశ్రీ తెలుగు కవిత్వంలోకి మార్క్సిస్ట్ తత్వ శాస్త్రాన్ని తీసుకొచ్చాడు. ఆకాశపు దారులంట హడావిడిగా వెళుతున్న తెలుగు కవిథారథాన్ని శ్రీశ్రీ భూమార్గం పట్టించాడు.

ఆధార గ్రంధాలు:

1. కమ్యూనిస్ట్ మానిఫెస్టో - కారల్ మార్క్
2. పరిణామ సిద్ధాంతం డార్విన్
3. గలి తార్కిక వాదం - హేగెల్
4. మహా ప్రస్థానం – శ్రీశ్రీ

Scanned with OKEN Scanner

S.C.I.M. GOVT. COLLEGE
AUTONOMOUS
Accredited by NAAC 'A' Grade with CGPA 3.18
Tanuku, West Godavari, Andhra Pradesh. AISHE CODE C-24205
(Affiliated to Adikavi Nannaya University, Rajamahendravaram, A.P.)

సాహిత్య తరంగిణి

ISSN 3048-5908 | సంపుటం-2 | ప్రత్యేక సంచిక-1 | 2025 | Impact Factor 5.379(SJIF)

ఆధునిక కవిత్వ వికాసం

అంతర్జాతీయ సదస్సు

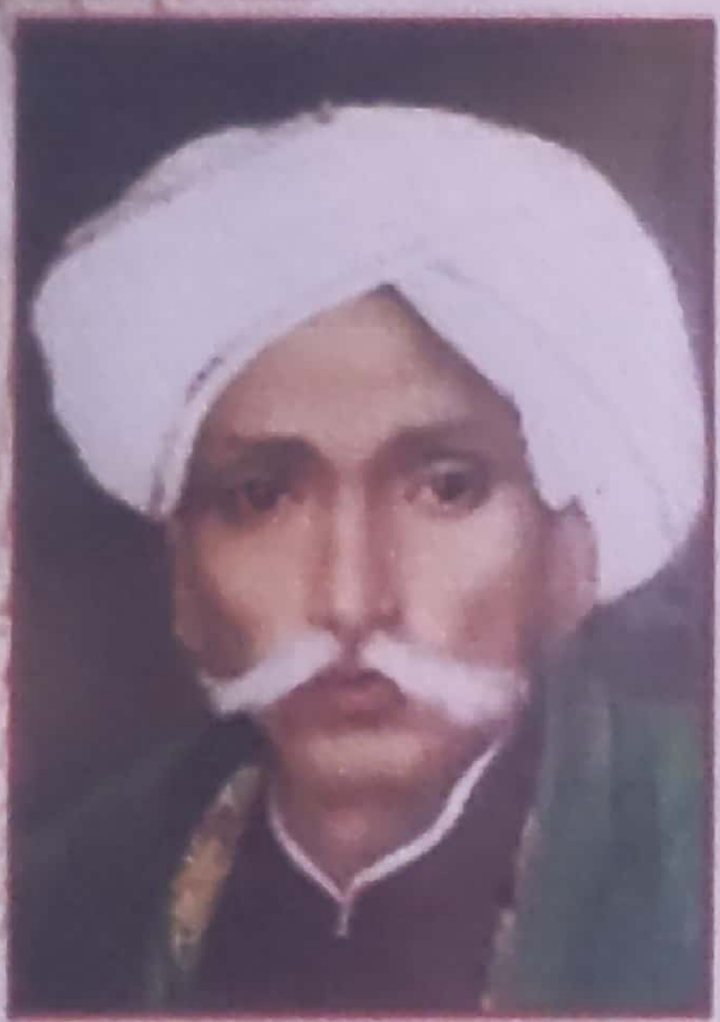
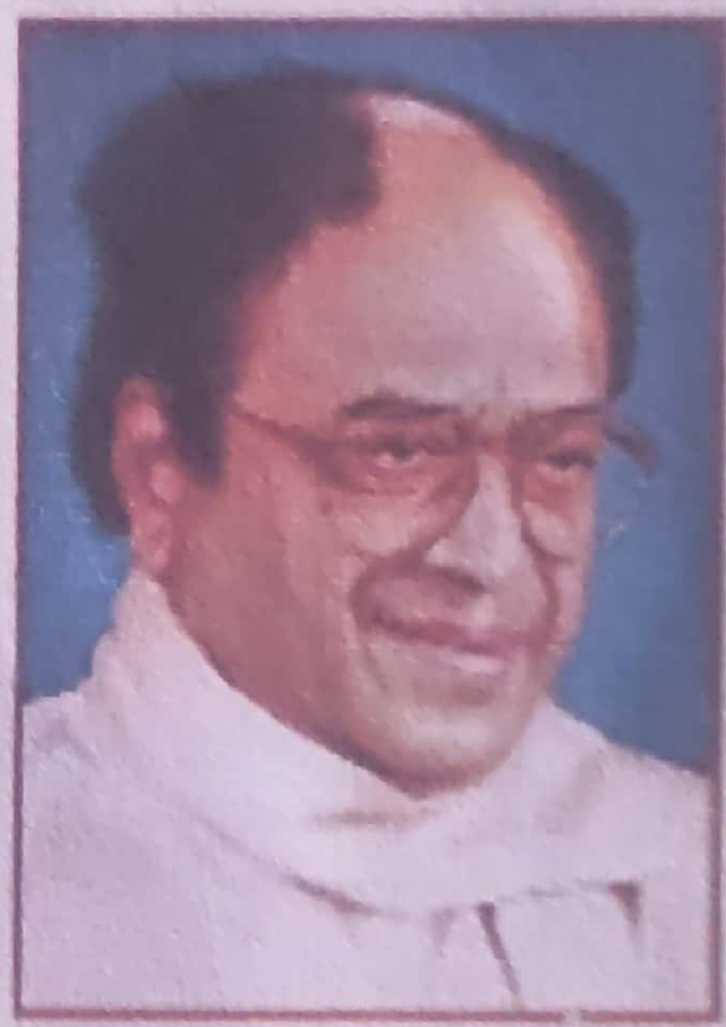
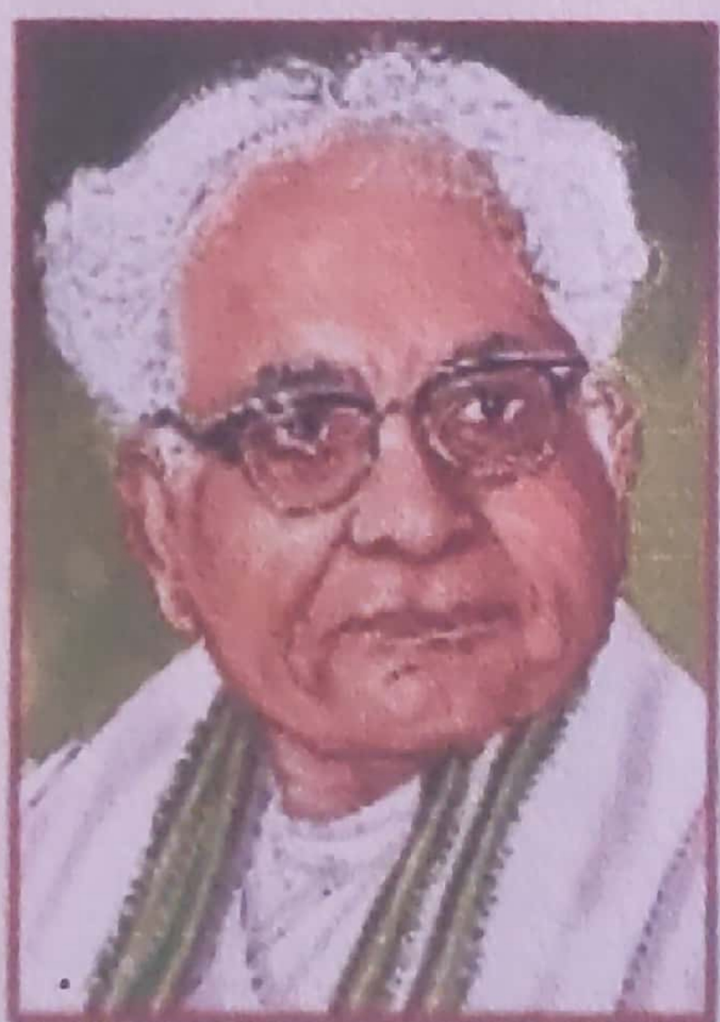
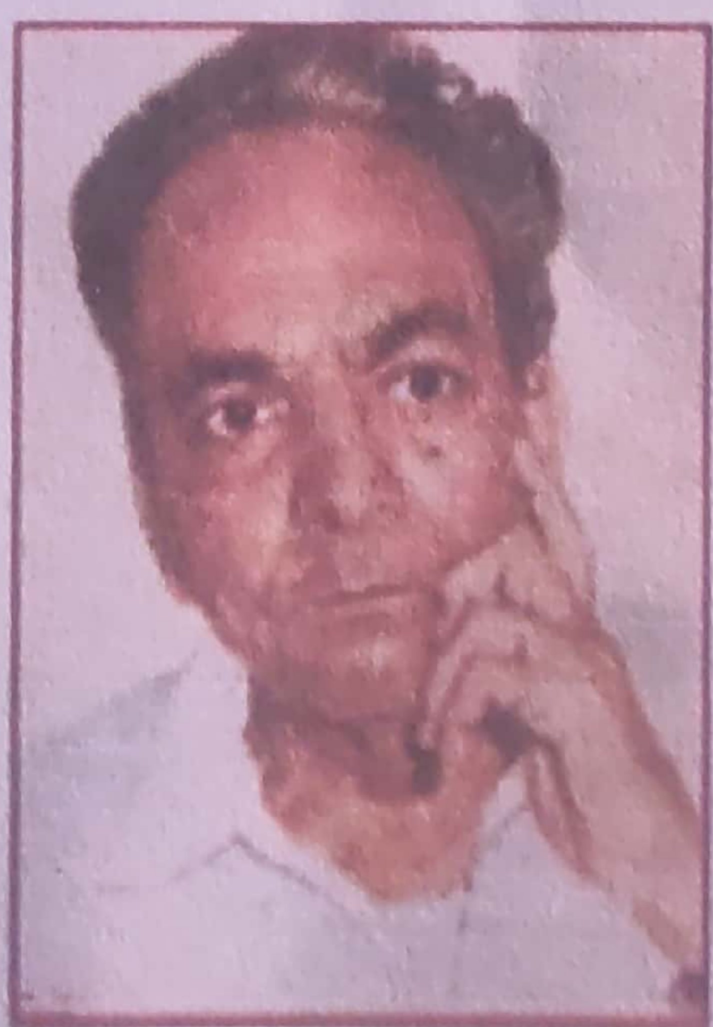

ప్రధాన సంపాదకులు :
శ్రీమతి డి. కనకమహాలక్ష్మి
తెలుగు శాఖ, శ్రీ చిట్టూరి ఇంద్రయ్య స్మారక ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వ.ప్ర.)
తణుకు, తెలుగు శాఖ

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao

E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Spl Issue 10 - October 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

Dr. PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu), Ph.D.,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,

4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapatnam.

2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Sri Padmavathi Mahila University,Tirupathi.

3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.

4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San)., M.A (Ling)., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu &
Chairman, BOS Philothrophy& Religion Studies,
Andhra University, Visakhapatnam.

5. **Dr. Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) Ph.D
Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.

6. **Prof. Darla Venkateswara Rao,** M.A., M.Phil., Ph.D.
HOD, Dept. of Telugu,
Hyderabad Central University, Hyderabad, Telangana.

7. **Prof. T. Ramaprasad Reddy**
Dean, Faculty of Arts & Education,
Yogi Vemana University Kadapa, Andhra Pradesh.

8. **Dr. T. Swaruparani,** M.Sc., M.Ed., M.Phil., Ph.D.
Principal,
St Joseph's College of Education for Women,
Sambasivapet, Guntur, Andhra Pradesh.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr. N. R. SADASIVA REDDY,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor,
Dept. of Telugu & Comparative Literature,
Sri Krishna Deva Raya University,
Ananthapuram, Andhra Pradesh.

2. **Prof. V.SANKARA RAO,** M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
Madras University,
CHENNAI, Tamilnadu.

3. **Dr. D. SESHUBABU,** M.A.,M.Phil,PhD.
Associate Professor, Dept.of Hindi,
Moulana Azad National Urdu University,
HYDERABAD, Telangana.

4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
HOD, Dept. of Telugu
Telangana University, Dichpally,
Nizamabad, Telangana.

Scanned with OKEN Scanner

ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి)

రాజమహేంద్రవరం, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.

రెండు రోజుల జాతీయ సదస్సు ప్రత్యేక సంచిక

దళిత సాహిత్యం - తాత్త్విక దృక్పథం

21 & 22 అక్టోబర్ 2022

నిర్వహణ

తెలుగు మరియు తత్త్వశాస్త్ర శాఖల సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో

ప్రభుత్వ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి),

రాజమహేంద్రవరం.

Scanned with OKEN Scanner

BHAVAVEENA *Spl. Issue*
Vol. 19, Issue. 10, October 2022 (Spl. Issue)
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal under Arts and Humanities Category

Contents (విషయ సూచిక)

1. దళిత సాహిత్యం - కథానిక - తత్త్వపరిశీలన - ఆచార్య ఎం. రామనాథం నాయుడు 14
2. మల్లిపురం జగదీశ్ "దుర్ల" (కవితాసంపుట) - విశ్లేషణ - ఆచార్య జర్రా అప్పారావు 19
3. దళిత ఉద్యమాలలో స్త్రీలు - డా॥. కె. ప్రేమకుమారి 24
4. గోరటి వెంకన్న సాహిత్యం - దళితోద్యమ ప్రభావం - బానోత్ వెంకటేశ్వర్లు 28
5. జాషువా గబ్బిలం - దళిత వాదం - నోసిన వెంకటేశ్వర్లు 32
6. దళిత సాహిత్యం - వివిధ ప్రక్రియలు - కాళేశ్వరం కృష్ణమూర్తి 35
7. దళిత సాహిత్యారంభం - సమాలోచన - డా॥. ఎన్. నిశ్చల 41
8. దళిత సాహిత్యం - నేపథ్యం - డా॥. పి. నీరజ 44
9. ఇనాక్ కట్టడి కథల్లో - దళిత జీవన విధానం పై అంబేద్కర్ ప్రభావం - ఆది ఆంధ్ర రామాంజనేయులు 47
10. జాషువా "గబ్బిలం" - దళితవాదం - డా॥. కె. చెన్నకేశవరెడ్డి 51
11. జక్కులు నవల - సహజ ప్రేమస్పద పాత్రలు - సూరేపల్లి పద్మావతి 54
12. విశ్వ మానవతా వాది - జాషువా - డా॥. ఆంజనేయుడు 58
13. జాషువ - విప్లవ భావాలు - డా॥. వి. కృష్ణవేణి 61
14. దళితవాద సాహిత్యం - తత్త్వ పరిశీలన - డా॥. బి. చక్రవర్తి 65
15. పల్లిపట్టు నాగరాజు కవిత్వం - దళిత సాహిత్య తత్త్వం - డా॥. యం. ఆదిశేషయ్య 72
16. చిన్నవవుతున్న పాట దళిత కవిత్వం - చారిత్రకత - డా॥. మోగునూరు వెంకటరమణ 76
17. తెలుగు సాహిత్యంలో దళితవాదం - చారిత్రక నేపథ్యం - డా॥. యస్.సి. సంజీవ రెడ్డి 79
18. దళిత కవిత్వంలో - ఆణిముత్యం గుర్రం జాషువా - డా॥. యం. వెంకటలక్ష్మమ్మ 82
19. ప్రబంధ - దళిత కావ్య నాయకుల సామ్యత-ఒక పరిశీలన - వి. నరేష్ (నంది) 86
20. జాషువా శ్మశానవాటి - తత్త్వ విశ్లేషణ - డా॥. చాగంటి నాగరాజేశ్వరి 89
21. "దళిత సాహిత్యం - చారిత్రక నేపథ్యం" - జె. సత్యనారాయణ 94
22. "అభాగ్యుని జీవన వేదనను దేవునికి సమర్పించిన కావ్యం-గబ్బిలం" - నెల్లి సంతోష్‌కుమార్ 97
23. "జాషువా గబ్బిలంలో దళిత తత్త్వం" - పొట్టంగి సత్యనారాయణ 100
24. దళిత సాహిత్యానికి దిక్సూచి - గుర్రం జాషువా - మొండి స్వామి 103
25. ఇనాక్ కవిత్వం - నిరసన, ప్రతిఘటన, చైతన్య తత్త్వము - డా॥. సి. శివన్న 107